

JOMSD

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม

**JOURNAL OF ORGANIZATIONAL MANAGEMENT
AND SOCIAL DEVELOPMENT**

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2565

Vol. 2 No. 2 July – December 2022

ISSN : 3027-7507 (Online)

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม
ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2565)

JOMSD

ISSN: 3027-7507 (Online)

Journal of Organizational Management and Social Development

Vol. 2 No. 2 (July – December 2022)

Journal of Organizational Management and Social Development

โทวิวัฒน์ 66/3 หมู่ 1 บ้านโคกสี ตำบลโคกสี

อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

โทร. 081 8722268, อีเมล: ad-jomsd24@outlook.com

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2565

เจ้าของ: ไทวิวัฒน์ 66/3 หมู่ 1 บ้านโคกสี ตำบลโคกสี อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

บรรณาธิการ:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรียงดาว ทวะชาลี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ:

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.วัชระ งามจิตรเจริญ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราชญ์

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รองศาสตราจารย์ ดร.อิสระ สุวรรณบล

มหาวิทยาลัยบูรพา

รองศาสตราจารย์ ดร.พุทธิรักษ์ ปราบนอก

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนันทจารย์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมลศักดิ์ นิลมาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุเทน วัชรชีโนรส

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร แสงใส

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้จัดการวารสาร:

ดร.ยุทธพล ทวะชาลี

กำหนดออกเผยแพร่วารสาร:

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม มีกำหนดการเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ดังนี้

- ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน

- ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม

การส่งบทความพิจารณาตีพิมพ์:

ผู้เขียนเตรียมต้นฉบับบทความตามเกณฑ์เงื่อนไขของวารสารและส่งในระบบที่เว็บไซต์วารสาร <https://so17.tci-thaijo.org/index.php/JOMSD/index> เพื่อดำเนินการพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ตลอดทั้งปี

จุดมุ่งหมายและขอบเขต

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม (Journal of Organizational Management and Social Development) มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ ในสาขาที่เกี่ยวข้องด้านสังคมศาสตร์ ได้แก่ สาขารัฐศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ สาขาการจัดการ สาขาการศึกษา และรวมถึงสหวิทยาการเชิงประยุกต์ด้านสังคมศาสตร์ ปีละ 2 ฉบับ โดยทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้เขียนบทความและผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) เพื่อดำเนินการพิจารณาบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร

- บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับด้านสังคมศาสตร์ และรวมถึงสหวิทยาการเชิงประยุกต์ด้านสังคมศาสตร์
- บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

บทบรรณาธิการแถลง

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม (Journal of Organizational Management and Social Development) ฉบับนี้เป็นปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2565) ทั้งนี้ทางกองบรรณาธิการยินดีเป็นสื่อกลาง สำหรับนักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาทุกท่าน ที่ประสงค์จะตีพิมพ์เผยแพร่บทความของท่าน ซึ่งจะต้องผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์อย่างเข้มข้น จำนวน 3 ท่าน จึงกล่าวได้ว่า บทความที่ทางวารสารได้เผยแพร่ไปนั้น มีมาตรฐานทางวิชาการ

ดิฉันในฐานะบรรณาธิการวารสาร จึงขอขอบคุณท่านผู้มีส่วนในการสร้างงานวิชาการเหล่านี้ นับตั้งแต่เจ้าของผลงาน ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะกองบรรณาธิการ วารสารนี้ยังคงเป็นแหล่งรองรับผลงานดีๆ ที่สร้างสรรค์เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในประเด็นที่เกี่ยวข้องทางวิชาการแก่นักวิชาการ และประชาชนผู้สนใจโดยทั่วไป เพื่อเป็นประโยชน์แก่แวดวงวิชาการต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรียงดาว ทวะชาลี
บรรณาธิการวารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม

สารบัญ

บทความวิจัย

ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา อำเภอดงหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด วิมลรัตน์ ค้อชากุล	1-14
---	------

พฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรดงหลวง อำเภอดงหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ปิยนุช ทองไพฑูรย์	15-24
--	-------

แนวทางพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพียรฤดี ศรีเมืองแพน	25-32
---	-------

การพัฒนากลไกทางสังคมเพื่อลดปัญหาเสพติดในชุมชนแบบมีส่วนร่วม บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) บ้านหนองจาน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด ชนุดม คุณมี	33-44
---	-------

บทความวิชาการ

กฎหมายสิทธิมนุษยชน กับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหายในประเทศไทย บุญเพ็ง สิทธิวิชา, ไกรสร เดชลิ้มมา	45-52
--	-------

Efficiency Revenue Collection of Local Government Organizations, Case Study of Thung Khao Luang District Roi Et Province

Wimonrat Khochakul^{1*}

¹Roi Et Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author. E-mail: ballnalee1144@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study the efficiency of revenue collection of the Thung Khao Luang Subdistrict Administrative Organization, 2) to study factors affecting the efficiency of revenue collection of the Thung Khao Luang Subdistrict Administrative Organization, and 3) to study ways to increase the efficiency of revenue collection at the Thung Khao Luang Subdistrict Administrative Organization, Thung Khao Luang District, Roi Et Province. This study used mixed methods research, quantitatively using questionnaires from 51 people representative of the Thung Khao Luang District and in-depth interviews with 15 key informants, including the president of the administrative organization subdistrict division, Subdistrict Administrative Organization Permanent Secretary, Finance Department Head and Revenue Collection Officer of Thung Khao Luang District Local Administrative Organization Roi Et Province. The results of the study found that: 1) Efficiency in revenue collection of the Thung Khao Luang District Local Administrative Organization Roi Et Province, Overall, it is at a high level. When considering each item, it was found that the item with the highest average value was accuracy and completeness in revenue collection. Consider the worthiness of revenue collection expenses and inspection measures respectively. 2) Factors affecting the efficiency of revenue collection of local government organizations Thung Khao Luang District Roi Et Province, Overall, it is at a high level. 3) The guideline for improving the efficiency of revenue collection is that executives should have a policy to improve the revenue collection system to reduce the process, the tax map information system and property registration are applied in the revenue collection system under equal service standards. And continuously create knowledge and understanding for the public regarding tax payment.

Keywords: Efficiency, Revenue Collection, Local Government Organization

ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

วิมลรัตน์ ค้อชากุล^{1*}

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: ballnalee1144@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรบริหารส่วนตำบล ทุ่งเขาหลวง 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพต่อการจัดเก็บรายได้ขององค์กรบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพจัดเก็บรายได้ขององค์กรบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด การศึกษาครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mix method research) โดยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามจากตัวแทนประชาชนในพื้นที่อำเภอทุ่งเขาหลวง จำนวน 51 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 15 คน ประกอบด้วย คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนการคลังและเจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า 1) ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความถูกต้องครบถ้วนในการจัดเก็บรายได้ ด้านความคุ้มค่าของค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บรายได้และด้านมาตรการตรวจสอบตามลำดับ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพต่อการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ คือ ผู้บริหารควรมีนโยบายในการปรับปรุงระบบการจัดเก็บรายได้ เพื่อลดขั้นตอน วิธีการมีการนำระบบสารสนเทศแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมาประยุกต์ใช้ในระบบการจัดเก็บรายได้ภายใต้มาตรฐานการบริการที่เท่าเทียมกัน และสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการเสียภาษีอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, การจัดเก็บรายได้, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

© 2022 JOMSD: Journal of Organizational Management and Social Development

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นับเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทยที่มีการบัญญัติเรื่องการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมในหลายมาตรา โดยเริ่มจากสาระสำคัญที่บรรจุไว้ในมาตรา 78 ซึ่งกำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งพาตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง และในหมวดว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งแต่มาตรา 282 - 290 ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การเงิน การคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะนอกจากนี้ยังกำหนดให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ เพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (โกวิทย์ พวงงาม, 2550)

ภายหลังเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 สาระสำคัญเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการคลังให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ถูกบัญญัติให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นในมาตรา 283 โดยนอกจากจะบัญญัติในเรื่องความเป็นอิสระทางการเงินและการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แล้ว ยังกำหนดให้ต้องมีการตรากฎหมายรายได้ท้องถิ่น เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีและรายได้อื่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมตามลักษณะของภาษีแต่ละชนิด การจัดสรรทรัพยากรในภาครัฐและการมีรายได้ที่เพียงพอกับรายจ่ายตามอำนาจหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงระดับขั้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น สถานะทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความยั่งยืนทางการคลังของรัฐ ซึ่งการกระจายอำนาจด้านการคลัง (Fiscal Decentralization) หมายถึงการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่ม ซึ่งอาจจะมาจากภาษีท้องถิ่น ภาษีแบ่ง เงินอุดหนุน ขณะเดียวกันให้มีภารกิจและมีอำนาจการใช้จ่ายงบประมาณและการตรวจสอบตามกระบวนการของท้องถิ่น ลดการควบคุมจากรัฐบาล มักดำเนินการพร้อมกับการกระจายอำนาจการบริหารและปกครอง (ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์, 2550)

ฐานะทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความสำคัญมากในการที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถในการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเจริญก้าวหน้าและมีความสามารถรับใช้ประชาชนในการอำนวยความสะดวก การสนองความต้องการของประชาชนในด้านต่างๆ ย่อมขึ้นอยู่กับภาษีรายได้ที่เพียงพอในการบริหารงาน หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีรายได้หรือฐานะการคลังยังไม่เพียงพอจะต้องอาศัยการอุดหนุนจากส่วนกลาง เมื่อเป็นเช่นนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจะถูกควบคุมจากส่วนกลางมากขึ้น การให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถูกควบคุมจากส่วนกลางมากเกินไป ย่อมทำให้สิทธิหรืออำนาจในการปกครองตนเองมีน้อยลง และขาดความคิดริเริ่มที่จะปรับปรุงท้องถิ่นของตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้า (พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์, 2550)

องค์กรบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นมาเพื่อการบริหารประเทศในส่วนท้องถิ่น เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจในด้านการพัฒนาส่งเสริมอาชีพ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เกิดการพัฒนาทางด้านการเมือง ในเรื่องของกระจายอำนาจทางการเมือง หมายถึง การที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบทางการเมืองการคลังให้กับหน่วยการปกครองท้องถิ่นให้มีอิสระในการตัดสินใจทางการเมือง อันได้แก่ การจัดหารายได้ การใช้จ่าย การก่อหนี้ และการบริหารการคลัง โดยไม่ต้องอยู่ในการบังคับบัญชาของรัฐบาลกลางเพียงแต่อยู่ในการควบคุมบางเรื่องที่เป็นเท่านั้น (จุติมา รามัญศรี, 2545) โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีโครงสร้างและที่มาของรายได้ที่คล้ายคลึงกัน คือ 1) ภาษี อากร ประกอบด้วย ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย อากรฆ่าสัตว์ 2) ภาษีที่ท้องถิ่นมอบให้รัฐบาลจัดเก็บแทน ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจ เฉพาะ ภาษีสุรา ภาษีสรรพสามิต ภาษีการพนัน 3) ภาษีที่รัฐจัดเก็บแล้วมอบให้ท้องถิ่นทั้งจำนวน ได้แก่ ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและค่าปรับ 4) รายได้ จากทรัพย์สิน 5) รายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์ 6) รายได้เบ็ดเตล็ด 7) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล 8) เงินกู้ ในปัจจุบันประกอบด้วยรายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเองหรือจัดหาเองรายได้จากภาษีอากรที่รัฐบาลแบ่งจัดสรรหรือจัดเก็บเพิ่มให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเงินอุดหนุนอื่นๆจากรัฐบาล ซึ่งในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บรายได้ของตนเอง คิดเป็นสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับรายรับทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากการขาดประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ แต่เมื่อมีการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแผนกระจายอำนาจแล้วระยะแรกโครงสร้างรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเปลี่ยนไป โดยจะมีเงินรายได้จากงบประมาณเพื่อการถ่ายโอนภารกิจเพิ่มขึ้นอีกแหล่งหนึ่ง (วลาสินี เมฆนิติกุล, 2551) แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีภารกิจมากมายหลากหลายที่ต้องให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ดังนั้น รัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องหาแนวทางพัฒนาแหล่งรายได้ ใหม่พร้อมกับการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เพิ่มมากขึ้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการจัดเก็บรายได้ที่ต้องจัดเก็บเองตามอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.

2537 คือ การจัดเก็บภาษีภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรการฆ่าสัตว์และค่าธรรมเนียม รวมถึงผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์ ซึ่งการจัดเก็บรายได้ทุกประเภทนั้นจะมีประสิทธิภาพได้จะต้องครอบคลุมถึงขั้นตอนกิจกรรมที่จะดำเนินการจัดเก็บรายได้ ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ต่างๆ ในเขตพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอทุ่งเขาหลวงเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้อง เป็นธรรม ทันตามกำหนดระยะเวลาและสามารถจัดเก็บรายได้ที่มีประสิทธิภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอทุ่งเขาหลวง จึงได้จัดทำแผนพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ขึ้น โดยมุ่งหวังให้การจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอทุ่งเขาหลวงบรรลุเป้าหมายสูงสุดตามที่วางไว้ หลักสำคัญของเงินได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ รายได้ดังกล่าวควรมาจากการจัดเก็บจากผู้ที่อยู่ในพื้นที่ให้บริการ สาธารณะนั้นๆ ให้มากที่สุดและการจัดเก็บนั้นควรสะท้อนถึงผลประโยชน์จากการบริการสาธารณะที่จัดหาให้แก่ผู้ที่ต้องจ่ายภาษี อย่างไรก็ตาม การไม่คำนึงถึงแหล่งรายได้ที่มีอยู่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่อาจขยายการให้บริการสาธารณะได้ด้วยตนเอง ต้องหันไปพึ่งรายได้จากภายนอกท้องถิ่น อาทิ เงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐบาลในที่สุดแล้วอาจทำให้ความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องถูกบั่นทอนลง (สกนธ์ วรรณวิวัฒนา, 2551)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่ารายได้และงบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญในพัฒนาท้องถิ่น จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดเก็บรายได้ให้กับองค์กรบริหารส่วนตำบล อันเป็นแนวทางให้องค์กรบริหารส่วนตำบลมีรายได้เพิ่มมากขึ้น พึ่งพาตนเองทางการคลังได้ต่อไปในอนาคต และในที่สุดก็จะส่งผลทำให้องค์กรบริหารส่วนตำบลมีรายได้เพียงพอที่จะนำมาพัฒนาท้องถิ่น และจัดทำบริการสาธารณะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพต่อการจัดเก็บรายได้ขององค์กรบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพจัดเก็บรายได้ขององค์กรบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mix method research) โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

การศึกษานี้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 15 คน ใน 5 ตำบล คือ ปลัดองค์กรบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนการคลัง และเจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้ นายกองค์กรบริหารส่วนตำบล จำนวน 5 คน ปลัดองค์กรบริหารส่วนตำบล จำนวน 5 คน และหัวหน้าส่วนการคลัง/เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ จำนวน 5 คน

1.2 การวิจัยเชิงปริมาณ

การศึกษานี้ประชากรที่ใช้ศึกษา จำนวน 51 คน ใน 5 ตำบล คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ในฐานะตัวแทนประชาชนในพื้นที่โดยศึกษาทั้งประชากร ดังนี้ อำเภอทุ่งเขาหลวงแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 5 ตำบล 51 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลทุ่งเขา

หลวง 7 หมู่บ้าน ตำบลเทอดไทย 10 หมู่บ้าน ตำบลบึงงาม 10 หมู่บ้าน ตำบลมะบ้า 10 หมู่บ้าน ตำบลเหล่า 11 หมู่บ้าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและใช้แบบสอบถาม ในการเก็บข้อเชิงปริมาณ โดยสร้างแบบสอบถามที่มีความสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการศึกษา และวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย อาศัยกรอบแนวความคิดจากทบทวนวรรณกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาสร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพต่อการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 4 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อมูลแบ่งชั้นภูมิ โดยข้อมูลที่รวบรวมจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1) ผู้ทำการวิจัยครั้งนี้สร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2) ผู้ทำการวิจัยครั้งนี้ขอหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 5 แห่ง

3) ผู้ทำการวิจัยทำการนัดหมายผู้ให้ข้อมูลหลักในการเข้าสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถาม

4) ผู้ทำการวิจัยดำเนินการตรวจสอบข้อมูลจากการสัมภาษณ์และข้อมูลแบบสอบถามเพื่อดำเนินการต่อไป

5) เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับการกรอกข้อมูลแล้ว นำมาทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

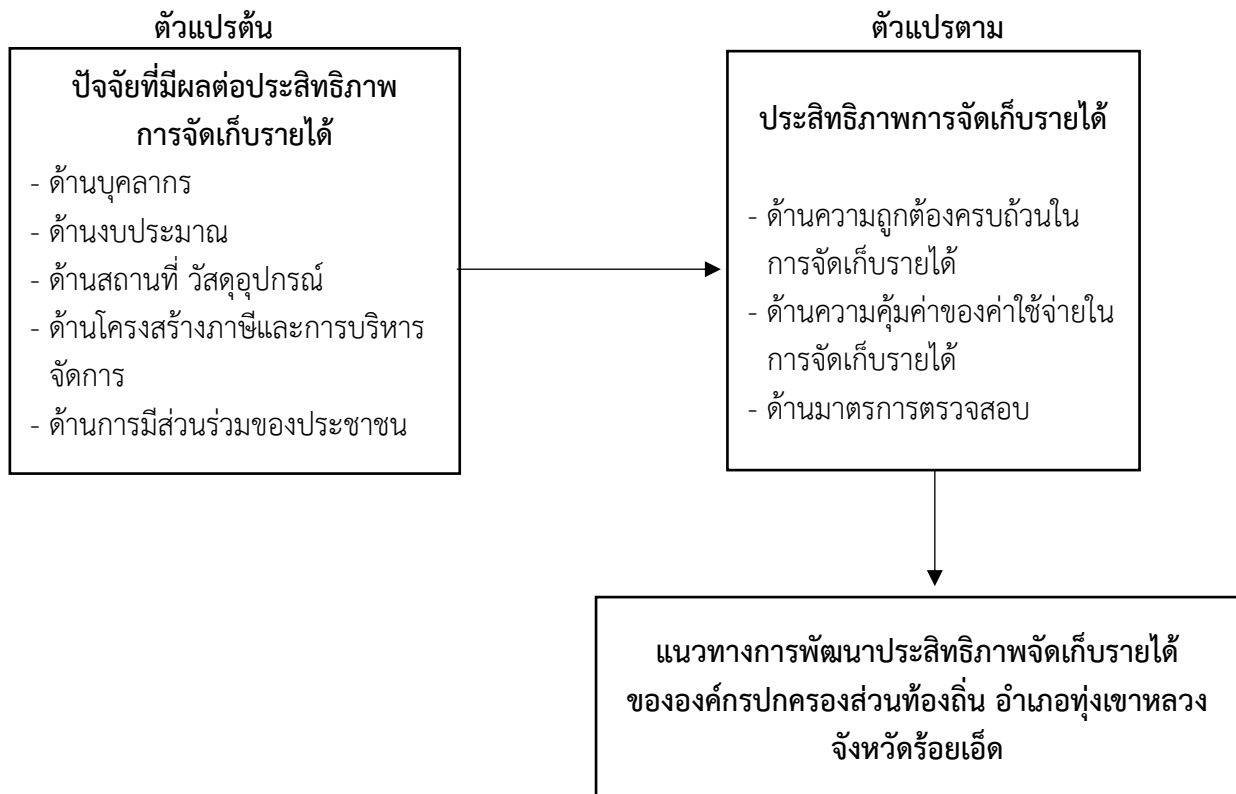
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาจัดระเบียบ เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์และสะดวกต่อการนำไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคทางสถิติ ได้แก่ ค่าสถิติที่ใช้กับตัวแปรเดียว (Univariate Analysis) ซึ่งเป็นค่าสถิติพื้นฐาน (Basic Statistics)

1) อธิบายลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างตามแบบสอบถามในส่วนที่ 1 ซึ่งสถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percent) และค่าเฉลี่ย (Mean)

2) บรรยายลักษณะและทิศทางของข้อมูลในส่วนที่ 2 ซึ่งสถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทั้งนี้การแปลผลค่าเฉลี่ยของแต่ละตัวแปรนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดช่วงคะแนน และแปลความหมายไว้ 4 ช่วง โดยใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับได้ดังนี้

1.1 ด้านความถูกต้องครบถ้วนในการจัดเก็บรายได้ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ได้อย่างถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด มีการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินได้อย่างถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด มีการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินได้ครบถ้วนตามรายละเอียดผู้ชำระภาษีหรือทะเบียนลูกหนี้ มีการจัดเก็บภาษีป้ายได้อย่างถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด มีการจัดเก็บภาษีป้ายได้ครบถ้วนตามรายละเอียดผู้ชำระภาษีหรือทะเบียนทรัพย์สิน มีการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ได้อย่างครบถ้วนตามรายละเอียดผู้ชำระภาษีหรือทะเบียนลูกหนี้และมีการจัดเก็บอากรการฆ่าสัตว์ได้อย่างถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด

1.2 ด้านความคุ้มค่าของค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บรายได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รายได้จากการจัดเก็บภาษีสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเกิดประโยชน์ตรงต่อความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง รายได้จากการจัดเก็บภาษีสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างคุ้มค่า สามารถบริหารเวลาที่ใช้ไปในการจัดเก็บภาษีได้อย่างเหมาะสมสามารถจัดเก็บภาษีได้ทันภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ค่าใช้จ่ายในการซื้อวัสดุอุปกรณ์ มีความคุ้มค่ากับรายได้ที่จัดเก็บภาษีและค่าใช้จ่ายในการจ้างพนักงานในการจัดเก็บภาษีมีความคุ้มค่ากับรายได้ที่จัดเก็บภาษี

1.3 ด้านมาตรการตรวจสอบ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการสำรวจผู้ไม่มาชำระภาษีและมีหนังสือเตือนไปยังผู้ที่ยังไม่ชำระภาษีทุกรายการตรวจสอบความถูกต้องของแบบประเมินภาษีกับทะเบียนทรัพย์สินของผู้ชำระภาษี มีการดำเนินการตรวจสอบภายหลังจากหมดกำหนดระยะเวลาในการรับชำระภาษี มีระบบข้อมูลการตรวจสอบภาษีที่ค้างชำระ และมีการปรับปรุงข้อมูลแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบัน

2. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพต่อการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

2.1 ด้านบุคลากร

จากการสัมภาษณ์พบว่า บุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การจัดเก็บรายได้ขึ้นเกิดประสิทธิภาพหรือด้อยประสิทธิภาพ ซึ่งหากเกิดประสิทธิภาพก็จะเป็นการเสริมสร้างความสามารถของท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้ตรงตามความต้องการของประชาชน หากการจัดเก็บรายได้ไม่มีประสิทธิภาพก็เป็นปัญหาต่อท้องถิ่นในการพัฒนา การแก้ไขปัญหา หรือการสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างไม่เต็มประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ปัญหาในเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรก็มีความสัมพันธ์กันกับการจัดเก็บรายได้และงบประมาณที่เกิดจากการจัดเก็บรายได้ ความพยายามจัดเก็บให้ได้ตามเป้าหมาย ในขณะที่สิ่งตอบแทน สิ่งจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่มีน้อยหรือบางแห่งไม่มี และไม่เห็นความสำคัญของการจัดเก็บรายได้ ไม่ให้ความสำคัญกับการสร้างขวัญและกำลังใจ แรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ที่จะต้องมีความพยายามในการจัดเก็บให้ได้ตามเป้าหมาย

2.2 ด้านงบประมาณ

จากการสัมภาษณ์พบว่า ความสามารถในการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้ตามเป้าที่ตั้งไว้ หรือได้ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย และการจัดสรรงบประมาณในการนำมาบริหารจัดการด้านการพัฒนางานจัดเก็บรายได้ไม่เพียงพอ ซึ่งรายได้ของท้องถิ่นมาจากสถานการณ์ประกอบการร้านค้าแหล่งที่มาของรายได้ ฐานภาษีผู้อยู่ในข่ายภาษีไม่ได้เพิ่มมากขึ้นทุกปี อีกทั้งมีการยกเลิก ปิดกิจการไปก็มีมาก การจะเร่งรัดพัฒนารายได้ให้สูงขึ้นทุกปีจึงเป็นไปได้

2.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์

จากการสัมภาษณ์พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกอย่างวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานจัดเก็บรายได้ไม่มีการจัดหาไว้อย่างพอเพียง คอมพิวเตอร์ที่เหมาะสมสำหรับนำมาประยุกต์ใช้ในงานจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น สามารถแบ่งเบาภาระงานของบุคลากรจัดเก็บรายได้เป็นอย่างมาก แต่ปัจจุบันวัสดุอุปกรณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นยังไม่เพียงพอและล้าหลัง ยากต่อการใช้งาน ทำให้ขั้นตอนในการจัดเก็บรายได้ล่าช้าตามไปด้วย การเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนางานจัดเก็บรายได้ ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ โดยส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่จะใช้คอมพิวเตอร์ในงานอื่นๆ ด้วย ทำให้ไม่สามารถแยกวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในงานจัดเก็บรายได้ โดยเฉพาะงานแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินจะใช้หลายงานไม่ได้ต้องแยกสัดส่วนในงานจัดเก็บรายได้ออกจากงานอื่น เพื่อลดปัญหาในการจัดเก็บรายได้ คอมพิวเตอร์ขาดคุณภาพโดยส่วนใหญ่คอมพิวเตอร์ที่ใช้งานอยู่มีอายุการใช้งานนานกว่า 4 ปี และไม่มีเพียงพอต่อการทำงาน โปรแกรมแผนที่ภาษีที่ใช้อยู่ใช้งานไม่ได้ และไม่เป็นปัจจุบัน รวมทั้งปัจจุบันได้มีการนำเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้งานงานจัดเก็บรายได้ แต่เมื่อพิจารณาจากภาระงานของงานจัดเก็บรายได้แล้วยังต้องเพิ่มวัสดุอุปกรณ์ให้มากกว่านี้เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานสำนักงาน

2.4 ด้านการบริหารจัดการ

จากการสัมภาษณ์พบว่า ระบบการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลเองโดยระบบการบริหารจัดการมีสายการบังคับบัญชาสลับซับซ้อน รวมถึงขั้นตอนการทำงานที่ขาดความยืดหยุ่นกระชับ และ

วิสัยทัศน์ในการพัฒนางานจัดเก็บรายได้ ซึ่งไม่เอื้อต่อการทำงานในยุคปัจจุบัน เกิดการกระจุกตัวอยู่ตามจุดต่างๆ รวมทั้งความผิดพลาดและความคลาดเคลื่อนของความถูกต้อง ซึ่งนับเป็นปัญหาระดับรากเหง้าที่ต้องทำปฏิวัติการทำงานด้วยการให้ความสำคัญกับลูกค้าหรือประชาชนเป็นหลักเริ่มต้นที่ความถูกต้องและปัญหาของประชาชน การตอบสนองความต้องการและการแก้ไขปัญหาของประชาชน โดยลดขั้นตอน วิธีปฏิบัติดั้งเดิมที่ซับซ้อนยุ่งยากและสร้างกรอบวิธีการปฏิบัติขึ้นใหม่โดยยึดการตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นหลักอย่างมีมาตรฐานเดียวกันทุกแห่ง การประชาสัมพันธ์ประชาชนอาจไม่ทราบถึงหน้าที่ในการชำระภาษีของตน และยังไม่เข้าใจถึงประเภทภาษีที่ตนต้องจ่าย ซึ่งการเผยแพร่ความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับประชาชน จะช่วยให้ประชาชนเข้าใจถึงหน้าที่ของตนและมาชำระภาษีเพิ่มขึ้น ควรจัดพิมพ์เอกสารส่งถึงประชาชนในรูปแบบต่างๆ เช่น ไปรษณียบัตรหรือบัตรอวยพรปีใหม่ เพื่อเป็นการกระตุ้นหรือเตือนความจำให้ประชาชนมาชำระภาษีตรงตามกำหนด อีกทั้งประชาชนผู้เสียภาษีส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับต่ำ ประชาชนไม่มีความรู้เกี่ยวกับภาษีของตนเองว่าจะต้องเสียภาษีอะไรบ้าง

2.5 ด้านการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน

จากการสัมภาษณ์พบว่า พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีการจัดทำรูปแบบในการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน ยังไม่มีมาตรฐานในการสร้างบันทึกหรือจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบที่เหมาะสม ข้อมูลต่างๆ ในการจัดเก็บข้อมูลแตกต่างกันรวมทั้งในเรื่องของรูปแบบและซอฟต์แวร์ต่างๆ ที่ใช้ในการจัดทำจัดเก็บและนำเข้า ซึ่งปัญหาดังกล่าวทำให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานเป็นไปได้ยาก หรือแทบเป็นไม่ได้ในสถานะปัจจุบัน จากการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินขาดมาตรฐานในการจัดทำระบบ ทำให้ไม่มีมาตรฐานในการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน เพราะข้อมูลแต่ละชนิดต้องมียุทธศาสตร์ในการปรับปรุงข้อมูลแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังขาดการสนับสนุนทางด้านทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการปรับปรุงข้อมูลอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการสนับสนุนทางด้านกำลังคนและงบประมาณ ข้อมูลที่ไม่เป็นปัจจุบันก็จะส่งผลต่อการจัดเก็บรายได้

3. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

3.1 ด้านบุคลากร

3.1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลรวมทั้งฝ่ายบริหาร ซึ่งเป็นผู้มอบนโยบายให้กับผู้ปฏิบัติงานซึ่งจะได้มีการกำกับดูแลการปฏิบัติงานจัดเก็บรายได้ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเน้นด้านการเพิ่มพูนความรู้ทางด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ และความรู้เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติงานและระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เสียภาษีได้เป็นอย่างดี

3.1.2 ควรเพิ่มกรอบอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอกับปริมาณของงานจัดเก็บรายได้ที่มีอยู่จึงจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดความรวดเร็วทันเวลา เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น

3.2 ด้านงบประมาณ

3.2.1 การพิจารณาการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้ตามที่ได้ตั้งเป้าไว้ และได้รับงบประมาณรายจ่ายที่จะนำมาบริหารงานจัดเก็บรายได้จำนวนน้อยขององค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการเพิ่มค่าตอบแทนหรือสิ่งจูงใจอื่นๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับจำนวนเงินงบประมาณที่มีอยู่ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

3.2.2 ควรเพิ่มงบประมาณในด้านการเพิ่มอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และเครื่องใช้สำนักงานอื่นให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้

3.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์

3.3.1 เทคโนโลยีสารสนเทศหรือเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์นั้น เป็นเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งช่วยให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการบริหารจัดการข้อมูลจำนวนมาก โดยเฉพาะข้อมูลในเชิงพื้นที่ ซึ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติในงานจัดเก็บรายได้การนำเครื่องมือที่มีความทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงานจะช่วยผู้ปฏิบัติงานสามารถทำงานได้ด้วยความสะดวกรวดเร็ว และง่ายต่อการนำไปใช้ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ประหยัดเวลาในการปฏิบัติงาน ลดต้นทุนการบริหารข้อมูลและเป็นการเพิ่มศักยภาพในการทำงานให้กับบุคลากร

3.3.2 การเพิ่มจำนวนวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานให้เพียงพอต่อความต้องการในการทำงาน และแย่งงานแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินออกจากงานอื่น เพื่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูล

3.4 ด้านการบริหารจัดการ

3.4.1 ควรทำการปฏิวัติการทำงานด้วยการให้ความสำคัญกับลูกค้าคือประชาชนเป็นหลัก เริ่มต้นที่ความต้องการและปัญหาของประชาชน ปิดท้ายด้วยการตอบสนองความต้องการและการแก้ปัญหาของประชาชน โดยลดขั้นตอน วิธีปฏิบัติดั้งเดิมที่ซับซ้อนยุ่งยาก และสร้างกรอบวิธีการปฏิบัติขึ้นใหม่ โดยยึดการตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นหลักอย่างมีมาตรฐานเดียวกันทุกแห่ง

3.4.2 ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีอย่างต่อเนื่องสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่ประชาชน ในการเสียภาษีให้เกิดความยินยอมและเต็มใจในการเสียภาษีเพราะการไม่เสียภาษีของประชาชนเป็นการทำลายระบบการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่นอย่างชัดเจนทำให้การจัดเก็บรายได้ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ควรมีมาตรการเพิ่มโทษสำหรับผู้ที่ไม่เสียภาษีให้แก่รัฐมากขึ้น

3.5 ด้านกาจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน

3.5.1 การพัฒนาด้านประสิทธิภาพการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน ควรมีมาตรการให้องค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่ง จะต้องจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินเพราะตัวแผนที่ภาษีเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจัดเก็บรายได้ให้ครบถ้วน ถูกต้องเป็นธรรมเพราะเวลาเราดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะทราบว่าที่ดินแปลงไหนควรเก็บภาษีบำรุงท้องที่แปลงไหนควรเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย และรวมถึงใบอนุญาตประกอบกิจการค้าต่างๆ ด้วย จึงต้องมีการสำรวจเพื่อให้การจัดเก็บครบถ้วน ถูกต้องและเป็นธรรมสามารถปฏิบัติงานในการจัดเก็บรายได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะแผนที่ภาษีเมื่อทำเสร็จแล้วจะสามารถทำทะเบียนทรัพย์สินได้เลย โดยถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดที่มีความพร้อมด้านงบประมาณ และด้านบุคลากร ด้วยก็ควรที่จะจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งเราเรียกว่า GIS ซึ่งย่อ Geographic Information System ซึ่งเป็นโปรแกรมซอฟต์แวร์ ซึ่งสามารถโปรแกรมอื่นได้ในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งการจัดเก็บรายได้ และเรื่องการบริหารสาธารณะอื่นๆ ในการบริหารงานก็สามารถทำได้หมด ซึ่งถ้าหน่วยงานมีโปรแกรมนี้อยู่แล้วจะสามารถทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพข้อได้เปรียบของภาษีจะลดลง ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ โปร่งใสแน่นอน และเป็นฐานข้อมูลในการบริหารงานด้านอื่นขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ด้วย ทำให้การทำงานที่เราเรียกว่าการกระจายอำนาจออกไปสู่ท้องถิ่นจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.5.2 องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ยังมีบางแห่งที่มีการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินด้วยมืออยู่ และมีบางแห่งที่งบประมาณเพียงพอสามารถเริ่มนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินได้ แต่ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการใช้งาน เพราะบุคลากรมีภาระงานประจำอยู่แล้ว จึงไม่ค่อยมีเวลาในการศึกษาพัฒนาความรู้ความชำนาญด้านการนำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมาใช้ จึงควรมีแนวทางในการเพิ่มอัตราค่าจ้างของบุคลากรด้านการจัดเก็บรายได้ โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้โดยเฉพาะ ส่วนบุคลากรที่มีอยู่

แล้ว จะต้องมีการพัฒนาโดยการศึกษาอบรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

3.5.3 ควรมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินไว้แหล่งเดียวกันเพื่อความสะดวก รวดเร็ว และถูกต้องในการประมวลผลข้อมูล และเกิดความเที่ยงตรงในการประเมินภาษี

อภิปรายผล

ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับได้ดังนี้

1) ด้านความถูกต้องครบถ้วน มีการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ได้อย่างถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด มีการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินได้อย่างถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด มีการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินได้ครบถ้วนตามรายละเอียดผู้ชำระภาษีหรือทะเบียนลูกหนี้ มีการจัดเก็บภาษีป้ายได้อย่างถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด มีการจัดเก็บภาษีป้ายได้ครบถ้วนตามรายละเอียดผู้ชำระภาษีหรือทะเบียนทรัพย์สิน มีการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ได้อย่างครบถ้วนตามรายละเอียดผู้ชำระภาษีหรือทะเบียนลูกหนี้และมีการจัดเก็บอากรการฆ่าสัตว์ได้อย่างถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด

2) ด้านความคุ้มค่า ของค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บรายได้ รายได้จากการจัดเก็บภาษีสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเกิดประโยชน์ตรงต่อความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง รายได้จากการจัดเก็บภาษีสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างคุ้มค่า สามารถบริหารเวลาที่ใช้ไปในการจัดเก็บภาษีได้อย่างเหมาะสม สามารถจัดเก็บภาษีได้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนด ค่าใช้จ่ายในการซื้อวัสดุอุปกรณ์ มีความคุ้มค่ากับรายได้ที่จัดเก็บภาษีและค่าใช้จ่ายในการจ้างพนักงานในการจัดเก็บภาษีมีความคุ้มค่ากับรายได้ที่จัดเก็บภาษี

3) ด้านมาตรการตรวจสอบ มีการสำรวจผู้ไม่มาชำระภาษีและหนังสือเตือนไปยังผู้ที่ยังไม่ชำระภาษีทุกรายการตรวจสอบความถูกต้องของแบบประเมินภาษีกับทะเบียนทรัพย์สินของผู้ชำระภาษี มีการดำเนินการตรวจสอบภายหลังกำหนดระยะเวลาในการรับชำระภาษี มีระบบข้อมูลการตรวจสอบภาษีที่ค้างชำระ และมีการปรับปรุงข้อมูลแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบัน

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพต่อการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับได้ดังนี้

1) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ได้จัดทำแผ่นพับ วารสารเพื่อเผยแพร่ ชี้แจงให้ประชาชนทราบ ได้ออกหน่วยเคลื่อนที่รองรับบริการชำระภาษีนอกสถานที่ให้แก่ประชาชนผู้ชำระภาษี ได้ขอความร่วมมือทุกหมู่บ้านทำการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายเพื่อชี้แจงและขอความร่วมมือชำระภาษีตามกำหนด ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมชี้แจงในการออกข้อบัญญัติค่าธรรมเนียมประจำปี ประชาชนให้ความร่วมมือในการยื่นแบบและเสียภาษีตามกำหนด การจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับภาษีและประเภทที่จัดเก็บได้ในแต่ละปีให้ประชาชนได้รับทราบ และประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการบริหาร จัดตั้งเป้าหมายในการเพิ่มยอดรายได้จากฐานภาษี สอดคล้องกับ รสสุคนธ์ พอมูล (2551) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดเก็บรายได้ของ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้ำสัก อำเภอเมืองจังหวัดลำพูน พบว่าบุคลากรส่วนใหญ่จะทำการปรับปรุงแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินเมื่อมีเวลาว่างและใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยในการจัดเก็บภาษีในด้านของข้อมูลและการรายงานผลการจัดเก็บต่างๆ ก่อนที่จะมีการดำเนินการจัดเก็บภาษีแต่ละปีได้มีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทางและวางแผนการจัดเก็บรายได้ให้ครอบคลุม ซึ่งได้มีการจัดทำทะเบียนคุมผู้ชำระภาษีทุกประเภทขององค์การบริหารส่วนตำบลและมีการปรับปรุงทะเบียนคุมผู้ชำระภาษีทุกประเภทให้เป็นปัจจุบัน การประชาสัมพันธ์ ใช้วิธีการส่งหนังสือแจ้งเตือนการเสียภาษี

2) ด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บริเวณที่พักรับรองประชาชนมาติดต่อชำระภาษี มีความสะดวกสบาย มีแสงสว่างเพียงพอประชาชนมีความพึง

พอใจ สถานที่มีความสะอาด มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม พร้อมให้บริการประชาชนทั่วไปที่มาติดต่อชำระภาษี สถานที่ตั้งมีเส้นทางคมนาคมสัญจรไปมาอย่างสะดวกแก่ผู้มาติดต่อชำระภาษีและวัสดุสำนักงานแบบพิมพ์ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ เพียงพอต่อการให้บริการประชาชนที่มาเสียภาษี

3) *ด้านงบประมาณ* อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือควรตั้งงบประมาณในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีด้วยความคุ้มค่าให้ผลดีเชิงคุณภาพและปริมาณในระยะยาวให้แก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีชัดเจน มีงบประมาณเพียงพอในการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน คณะสมาชิกสภาท้องถิ่นเห็นความสำคัญของการสนับสนุนงบประมาณด้านการจัดเก็บภาษี ประชาชนในเขตตำบลเห็นด้วยกับการใช้งบประมาณด้านการพัฒนารายได้ และควรจัดตั้งงบประมาณในการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาจัดเก็บรายได้

4) *ด้านบุคลากร* อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้อธิบายเกี่ยวกับการชำระภาษีประจำปีให้แก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีชัดเจน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ความรู้ความเข้าใจในเรื่องจัดเก็บภาษีของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ได้รับการอบรมความรู้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ และมีความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ในการจัดเก็บรายได้สอดคล้องกับเนาวรัตน์ ธรรมวรกุล (2551) ศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลศาลาลำดวน อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว พบว่าประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลศาลาลำดวน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลศาลาลำดวน ด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก

5) *ด้านโครงสร้างภาษีและการบริหารจัดการ* อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โครงสร้างนโยบายของฝ่ายการเมือง เห็นความสำคัญต่อการบริหารจัดการด้านการจัดเก็บภาษี คณะผู้บริหารสามารถประสานงานด้านการบริหารจัดการการพัฒนารายได้โดยเฉพาะงานจัดเก็บภาษี กับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบได้เป็นอย่างดี พนักงานส่วนตำบลซึ่งถือว่าเป็นฝ่ายประจำให้ความร่วมมือในนโยบายการบริหารจัดการงานด้านจัดเก็บภาษี โดยไม่มีการต่อต้าน การบริหารจัดการการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย ภาษีบำรุงท้องที่ ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายอย่างเคร่งครัดถูกต้องและเป็นธรรม เป็นโครงสร้างการบริหารจัดการ ด้านกฎหมายที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน มีหลักการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาให้กับผู้ที่หลีกเลี่ยงภาษีด้วยการแจ้งเป็นหนังสือประสานงานขอความร่วมมือให้ชำระภาษีและชี้แจงเหตุผลก่อนที่จะใช้มาตรการลงโทษทางกฎหมาย และวิธีการบริหารจัดการและบทลงโทษแก่ผู้ไม่มาชำระภาษีใช้อย่างจริงจัง และเสมอภาคสอดคล้องกับวัชร หอมจันทร์กลุ่ม (2551) ที่ศึกษาสาเหตุอุปสรรคและแนวทางการจัดเก็บรายได้ให้เกิดประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลชลสิทธิ์ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี พบว่าข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่เกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ คือ ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างระบบภาษีกฎหมายระเบียบ และพ.ร.บ. หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บรายได้พบว่า ผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจแบ่งเป็น 2 กลุ่มส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจมาก ต่อโครงสร้างระบบภาษี กฎหมาย ระเบียบและพ.ร.บ.หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บรายได้ ที่มีความรู้ความเข้าใจน้อย คือ ความรู้ความเข้าใจอัตราจัดเก็บภาษีอากรของ อบต. และสอดคล้องกับวลาสินี เมฆนิตกุล (2551) ที่ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ความรู้ความเข้าใจในระเบียบ กฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ และตัวแปรด้านการบริหารของเจ้าหน้าที่ในด้านต่างๆ ซึ่ง ประกอบด้วยการกำกับดูแลจากผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชา ด้านความพร้อมในสถานที่วัสดุอุปกรณ์ ด้านความพร้อมบุคลากรและด้านความร่วมมือของประชาชน ยังไม่สูงนักแต่เป็นที่น่าสนใจที่เจ้าหน้าที่เหล่านี้สามารถจัดเก็บรายได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ในด้านต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย ด้านความถูกต้องครบถ้วน ด้านการจัดเก็บได้ตามกำหนดเวลา ด้าน

ความคุ้มค่าของค่าใช้จ่าย ด้านการตรวจสอบติดตาม ด้านการฝึกอบรมให้ความรู้ตามสายงาน และด้านบุคลากรมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้อยู่ในระดับสูง

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

1. *ด้านบุคลากร* องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยเน้นด้านการเพิ่มพูนความรู้ทางด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ และความรู้เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติงานและระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เสียภาษีได้เป็นอย่างดี และควรเพิ่มกรอบอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอกับปริมาณของงานจัดเก็บรายได้ที่มีอยู่จึงจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดความรวดเร็วทันเวลา เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น

2. *ด้านงบประมาณ* ควรมีการเพิ่มค่าตอบแทนหรือสิ่งจูงใจอื่นๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับจำนวนเงินงบประมาณที่มีอยู่เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและควรเพิ่มงบประมาณในการเพิ่มอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และเครื่องใช้สำนักงานอื่นให้เพียงพอกับการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้

3. *ด้านวัสดุอุปกรณ์* ควรเพิ่มจำนวนวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานให้เพียงพอต่อความต้องการในการทำงาน และแยกงานแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินออกจากงานอื่น เพื่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศหรือเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งช่วยให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการบริหารจัดการข้อมูลจำนวนมาก ช่วยผู้ปฏิบัติงานสามารถทำงานได้ด้วยความสะดวกรวดเร็ว และง่ายต่อการนำไปใช้ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ประหยัดเวลาในการปฏิบัติงาน ลดต้นทุนการบริหารข้อมูลและเป็นการเพิ่มศักยภาพในการทำงานให้กับบุคลากร

4. *ด้านการบริหารจัดการ* ควรทำการปฏิวัติการทำงานด้วยการให้ความสำคัญกับลูกค้าคือประชาชนเป็นหลัก เริ่มต้นที่ความต้องการและปัญหาของประชาชน ปิดท้ายด้วยการตอบสนองความต้องการและการแก้ปัญหาของประชาชน โดยลดขั้นตอน วิธีปฏิบัติดั้งเดิมที่ซับซ้อนยุ่งยาก และสร้างกรอบวิธีการปฏิบัติขึ้นใหม่ โดยยึดการตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นหลักอย่างมีมาตรฐานเดียวกันทุกแห่งสอดคล้องกับ ครินรัตน์ วิรุณพันธ์ (2550) และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีอย่างต่อเนื่องสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่ประชาชน ในการเสียภาษีให้เกิดความยินยอมและเต็มใจในการเสียภาษี ควรมีมาตรการเพิ่มโทษสำหรับผู้ที่ไม่เสียภาษีให้แก้รู้มากขึ้น

5. *ด้านการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน* ควรมีมาตรการให้องค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งต้องจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน เพราะแผนที่ภาษีเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจัดเก็บรายได้ให้ครบถ้วน ถูกต้องเป็นธรรม ทำให้ทราบว่าที่ดินแปลงไหนควรเก็บภาษีบำรุงท้องที่แปลงไหนควรเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย และรวมถึงใบอนุญาตประกอบกิจการค้าต่างๆ ด้วย ซึ่งจะทำให้สามารถปฏิบัติงานในการจัดเก็บรายได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นสอดคล้องกับเจษฎา ชุ่มพันธ์ (2548) อีกทั้งควรมีแนวทางในการเพิ่มอัตรากำลังของบุคลากรด้านการจัดเก็บรายได้ โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้โดยเฉพาะ เพราะบุคลากรมีภาระงานประจำอยู่แล้ว จึงไม่ค่อยมีเวลาในการศึกษาพัฒนาความรู้ ความชำนาญด้านการนำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมาใช้ สำหรับบุคลากรที่มีอยู่แล้ว จะต้องมีการพัฒนาโดยการศึกษาอบรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

สรุปผลการวิจัย

ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความถูกต้องครบถ้วนในการจัดเก็บรายได้ ต้นความคุ้มค่าของค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บรายได้และด้านมาตรการตรวจสอบตามลำดับ

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพต่อการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านสถานที่วัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรและด้านโครงสร้างภาษีและการบริหารจัดการตามลำดับ เจ้าหน้าที่ให้เพียงพอกับปริมาณของงานจัดเก็บรายได้ที่มีอยู่ จึงจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดความรวดเร็วทันเวลาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น

แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ คือ ผู้บริหารควรมีนโยบายในการปรับปรุงระบบการจัดเก็บรายได้ เพื่อลดขั้นตอน วิธีการมีการนำระบบสารสนเทศแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมาประยุกต์ใช้ในระบบการจัดเก็บรายได้ภายใต้มาตรฐานการบริการที่เท่าเทียมกัน และสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการเสียภาษีอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการวิจัยโดยแยกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการสนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นและเหมาะสมในการดำเนินการจัดเก็บรายได้

1.2 ควรมีการให้ความรู้และอธิบายความสำคัญเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ ภาษีค่าธรรมเนียมกับประชาชนผู้เสียภาษีมากขึ้น

1.3 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเอาใจใส่และให้ความสำคัญกับการจัดเก็บ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะด้านต่างๆ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับความสูญเสียที่เกิดจากการขาดประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3 บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรายได้

เอกสารอ้างอิง

โกวิทย์ พวงงาม. (2550). การปกครองส่วนท้องถิ่นไทย หลักการ และมิติใหม่ในอนาคต. (พิมพ์ครั้งที่ 6).

กรุงเทพฯ: วิทยุชน.

จุติมา รามัญศรี. (2545). การวิเคราะห์ความพยายามในการจัดเก็บภาษีของกรุงเทพมหานคร. (วิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).

เจษฎา ชะอุ่มพันธ์. (2548). การศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอ เชื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2550). การวิจัยนโยบายสาธารณะ : ประเมินกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นในระดับ พื้นที่. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

- เนาวรัตน์ ธรรมวรางกูร. (2551). ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลศาลาลำควน อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์. (2550). การคลังรัฐบาลและการคลังท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- รศคุณธ์ พองมูล. (2551). แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลาปูน. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- วลาสินี เมฆนิติกุล. (2551). การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- วัชรระ หอมจันทร์กลุ่ม. (2551). การศึกษาสาเหตุอุปสรรคและแนวทางการจัดเก็บรายได้ให้เกิด ประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลชลสิทธิ์ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- ศรินรัตน์ วิรุณพันธ์. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).
- สกันธ์ วัณญ์วัฒนา. (2551). การบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

Behavior of Supervisors That Affects Morale in The Performance of Police Officers Thung Khao Luang Provincial Police Station, Thung Khao Luang District, Roi Et Province

Piyanuch Thongpaitoon^{1*}

¹Roi Et Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author. E-mail: janista.msp@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study the behavior of police officer commanders, 2) to study the morale of police officers in their work of police officers, Thung Khao Luang Provincial Police Station, Thung Khao Luang District, Roi Et Province. This study is a mixed method research, collecting both quantitative and qualitative data, using a questionnaire created by the researcher as a tool to collect data from the population, then analyze the data using a statistical package. And qualitative data obtained from interviews with a sample group of 15 people were used for descriptive analysis and content analysis. The results of the study found that: 1) Behavior of the police commander at Thung Khao Luang Provincial Police Station Thung Khao Luang District, Roi Et Province. It is the supervisor's behavior in a result-oriented form supportive and participatory, respectively. 2) Morale in the performance of police officers Thung Khao Luang Provincial Police Station, Thung Khao Luang District Roi Et Province. Overall, it is at a high level.

Keywords: Behavior of Supervisors, Morale at Work, Police Officers

พฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

ปิยนุช ทองไพบุญย์^{1*}

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: janista.msp@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ตำรวจ 2) เพื่อศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mix Method Research) ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาและวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) พฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นพฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาอยู่ในรูปแบบมุ่งผลสำเร็จ แบบสนับสนุนและแบบมีส่วนร่วม ตามลำดับ 2) ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: พฤติกรรมของผู้บังคับบัญชา, ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน, เจ้าหน้าที่ตำรวจ

© 2022 JOMSD: Journal of Organizational Management and Social Development

บทนำ

ปัจจัยที่เป็นพื้นฐานในการบริหารองค์กร ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ (Materials) และการจัดการ (Management) ปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น หากปราศจากปัจจัยข้อใดข้อหนึ่งแล้ว จะทำให้การบริหารองค์กรนั้นไม่สามารถดำเนินการไปได้ด้วยความเรียบร้อยหรือบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะคนเป็นทรัพยากรสำคัญยิ่ง ไม่เพียงแต่ต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานหรือปฏิบัติงานเท่านั้น แต่เรื่องขวัญและกำลังใจยังเป็นสิ่งจำเป็นจะต้องเสริมสร้างให้เกิดขึ้นด้วย เพราะจะทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานยิ่งขึ้น (ฟิลิสฏ กิจขุนทด, 2550) กล่าวว่า การจงใจเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยจากการศึกษาพบว่า โดยปกติผู้ที่ทำงานจะอยู่ในระดับ 20 - 30% ของความสามารถที่ตนเองทำได้เท่านั้น แต่ถ้ามีสิ่งจูงใจเขาจะสามารถทำงานเพิ่มสูงขึ้นถึง 80 - 90%

ขวัญและกำลังใจเป็นเรื่องสำคัญต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพราะขวัญของบุคลากรในองค์กรเป็น การสะท้อนถึงเจตคติของบุคลากรที่มีต่อการปฏิบัติงาน หน่วยงาน หัวหน้างาน การที่บุคลากรมีขวัญและกำลังใจดี แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรและฝ่ายบริหาร (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2541) การได้รับค่าตอบแทน และตำแหน่งหน้าที่ตามที่มุ่งหวังไว้ การขาดงานเป็นการแสดงว่าบุคลากรในองค์กรมีขวัญและกำลังใจในการ ทำงานต่ำ ซึ่งอาจเกิดจากความไม่พึงพอใจในด้านต่างๆ เช่น เงินเดือน สวัสดิการการบริหารงาน หรือนโยบายของ หน่วยงาน รวมถึงสภาพแวดล้อมในการทำงาน การบริหารทรัพยากรมนุษย์จึงมีความจำเป็นต้องเสริมสร้างขวัญ และกำลังใจของบุคลากรในองค์กร เพราะขวัญและกำลังใจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด คนที่มี ความรู้ความสามารถดี แต่หากขาดขวัญและกำลังใจ ก็ไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มความสามารถ ดังนั้น จึงมี

ความจำเป็นที่ผู้บังคับบัญชาจะต้องสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้เกิดขึ้นแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งเป็นรายบุคคลและกลุ่มบุคคล (พนัส หันนาคินทร์, 2543)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานเอนกประสงค์ เพราะมีหน้าที่หลากหลาย โดยเฉพาะในกลุ่มของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนและพลตำรวจ ซึ่งเป็นกำลังพลส่วนใหญ่ที่เป็นกำลังหลักที่จะทำให้ภารกิจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายขององค์กร แต่กำลังพลเหล่านั้นต้องประสบกับปัญหาหลายประการ เช่น ค่าครองชีพสูง แต่มีรายได้น้อย ไม่เพียงพอในการดำรงชีพอย่างเหมาะสมกับหน้าที่ที่รับผิดชอบและเกียรติภูมิของผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ จนปรากฏเป็นข่าวทางสื่อมวลชนต่างๆ ในทำนองที่ว่าตำรวจใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ เรียกร้องเอาทรัพย์สินหรือผลประโยชน์โดยมิชอบ ซึ่งเป็นการกระทำที่เสื่อมเสียร้ายแรงต่อชื่อเสียงขององค์กรตำรวจเป็นอันมาก ในฐานะที่ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ปฏิบัติหน้าที่ใกล้ชิดประชาชนมีภาระหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมอย่างกว้างขวาง ลักษณะงานยากลำบาก ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาเฉพาะข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดสถานีตำรวจภูธรระยองพบว่ามีปัญหา 2 ประการ คือ 1. ค่าครองชีพสูง แต่มีรายได้ต่ำ ไม่เพียงพอในการดำรงชีพ โดยเฉพาะข้าราชการตำรวจใหม่ รัฐบาลไม่ได้สนับสนุนอุปกรณ์ต่างๆ ทำให้ในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น อาวุธปืน เครื่องมือสื่อสาร ฯลฯ ส่วนค่าตอบแทน คือ เงินเดือนที่ได้รับนั้นค่อนข้างต่ำ จึงไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่จะต้องซื้ออุปกรณ์ในการปฏิบัติงานตำรวจชั้นผู้น้อยเหล่านี้ จึงต้องกู้เงินมา ซื้ออุปกรณ์ที่จะใช้ในการปฏิบัติงาน ดังนั้น ข้าราชการตำรวจที่เข้าประจำการครั้งแรก ก็จะเป็นหนี้สิน เพื่อการดำรงชีวิต จึงส่งผลให้ข้าราชการตำรวจ ปฏิบัติหน้าที่อย่างไม่เต็มกำลังความสามารถ

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครอบครัวของตำรวจสถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ดจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจ ภูธรทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ดเพื่อเป็นข้อมูลในการเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงานสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Method Research) โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลหลัก

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดให้ประชากรในการศึกษา คือ ข้าราชการตำรวจของสถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยคัดเลือกเฉพาะข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่จริง จำนวน 59 คน โดยศึกษาทั้งประชากร

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ข้าราชการตำรวจของสถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด คัดเลือกโดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างที่ไม่อาศัยความน่าจะเป็นทางสถิติ (Non Probability Sampling) ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (สุวิมล ว่องวาณิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย, 2546) จากฝ่ายต่างๆ จำนวนทั้งสิ้น 15 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้ 2.1 งานอำนวยการ จำนวน

3 คน 2.2 งานสืบสวน จำนวน 3 คน 2.3 งานจราจร จำนวน 3 คน 2.4 งานป้องกันปราบปราม จำนวน 3 คน 2.5 งานสอบสวน จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษานี้เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้ศึกษาร่างขึ้นจากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม พฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ตัวเลือก ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถาม ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงาน ด้านความพึงพอใจในการทำงานและด้าน ตอบแทนและสวัสดิการ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ตัวเลือก ได้แก่ มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

2.2 เชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษานี้ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง ที่ผู้ศึกษาร่างขึ้นจากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. นำหนังสือจากมหาวิทยาลัย ถึงผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวงที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย

2. อาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจแนะนำในรายละเอียด และแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ตามหลัก

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มเป้าหมาย

4. ขอความร่วมมือจากข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง ในการกรอกแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

เมื่อรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้ว ได้จำแนกหมวดหมู่ แ่งนับลงในคู่มือลงรหัส (Code Book) แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เป็นเครื่องมือช่วยปฏิบัติการได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผลข้อมูล ดังนี้

1) นำแบบสอบถามตอนที่ 1 มาหาความถี่และคิดเป็นร้อยละ

2) นำแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 มาตรวจให้คะแนนการตอบดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

5	หมายถึง	มีพฤติกรรมผู้นำและ/หรือมีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีพฤติกรรมผู้นำและ/หรือมีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีพฤติกรรมผู้นำและ/หรือมีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีพฤติกรรมผู้นำและ/หรือมีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีพฤติกรรมผู้นำและ/หรือมีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) นำคะแนนที่ได้ไปหาค่าเฉลี่ยพร้อมกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีพฤติกรรมผู้นำและ/หรือมีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีพฤติกรรมผู้นำและ/หรือมีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีพฤติกรรมผู้นำและ/หรือมีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีพฤติกรรมผู้นำและ/หรือมีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีพฤติกรรมผู้นำและ/หรือมีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ภาคสนาม และการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการสร้างข้ออุปนัยตามประเด็นที่ทำการศึกษา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ระดับพฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 54 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 100 มีอายุช่วง 46 - 55 ปี เป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 40.74 สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ระดับ ม.6 หรือเทียบเท่าจำนวน ร้อยละ 50 และมีระยะเวลาในการปฏิบัติราชการ ส่วนใหญ่ 21 ปีขึ้นไป รองลงมาคือ 10 - 20 ปี ร้อยละ 37.04 และส่วนใหญ่สมรสแล้ว รองลงมายังเป็นโสด และเป็นหม้าย-หย่าร้างจำนวนน้อยที่สุดและส่วนใหญ่มียุติบัตรในความอุปการะ 2 คน เป็นจำนวนมาก รองลงมายังไม่มีบุตรในความอุปการะ

1.2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

การวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ตำรวจ การวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมพบว่าพฤติกรรมผู้บังคับบัญชาแบบมุ่งผลสำเร็จ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 3.98 รองลงมา คือ พฤติกรรมผู้บังคับบัญชาแบบมุ่งผลสำเร็จ พฤติกรรมผู้บังคับบัญชาแบบสนับสนุน และพฤติกรรมผู้บังคับบัญชาแบบมีส่วนร่วม ตามลำดับ และจากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า พบว่าพฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาอยู่ในรูปแบบเผด็จการรองลงมาคือ พฤติกรรมผู้บังคับบัญชาแบบมุ่งผลสำเร็จ พฤติกรรมผู้บังคับบัญชาแบบสนับสนุน และพฤติกรรมผู้บังคับบัญชาแบบมีส่วนร่วม ตามลำดับ

1.3 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาแบบเผด็จการ

การวิเคราะห์การวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาแบบเผด็จการ อยู่ในโดยมีค่าเฉลี่ย 3.98 หากพิจารณาเวียงลำดับรายประเด็นจากมากมาน้อย ผู้บังคับบัญชากำหนดระเบียบต่างๆ ให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้วางแผนปฏิบัติงานและกำหนดทิศทางขององค์กรอย่างชัดเจนและผู้บังคับบัญชาอธิบายหรือแจ้งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบถึงความคาดหวังขององค์กรตามลำดับและจากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ผู้บังคับบัญชากำหนดระเบียบต่างๆให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้วางแผนปฏิบัติงานและกำหนดทิศทางขององค์กรอย่างชัดเจนและผู้บังคับบัญชาอธิบายหรือแจ้งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบถึงความคาดหวังขององค์กรตามลำดับ และข้าราชการตำรวจจกต้องเป็นผู้ประพฤติ ปฏิบัติตนให้เหมาะสมแก่หน้าที่

ในฐานะเป็นผู้รักษากฎหมาย ต้องรักษาวินัยตามระเบียบแบบแผนของกรมตำรวจโดยเคร่งครัด ต้องถือปฏิบัติตามคุณธรรมตำรวจ ค่านิยมของตำรวจ อุดมคติของตำรวจ หลักการสำคัญสำหรับอาชีพตำรวจ

1.4 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาแบบสนับสนุน

การวิเคราะห์การวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาแบบสนับสนุน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.90 หากพิจารณาเรียงลำดับรายประเด็นจากมากมาหาน้อยสามลำดับ คือ ผู้บังคับบัญชาจัดสภาพแวดล้อมของการทำงานเป็นที่น่าสนใจของบุคลากร ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนได้ปรึกษาเรื่องงานหรือเรื่องส่วนตัวและผู้บังคับบัญชาสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชาตามลำดับ และจากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ผู้บังคับบัญชาจัดสภาพแวดล้อมของการทำงานเป็นที่น่าสนใจของบุคลากร ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนได้ปรึกษาเรื่องงานหรือเรื่องส่วนตัวและผู้บังคับบัญชาสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชาตามลำดับและจัดให้มีการคัดเลือกข้าราชการตำรวจมีความประพฤติและวินัยดีเด่น โดยประกาศยกย่องเกียรติคุณและมอบรางวัลเชิดชูเกียรติเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นการยกย่องส่งเสริมและจูงใจ ให้ข้าราชการตำรวจ ได้ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในขอบเขตกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง แบบแผนธรรมเนียมที่ดีและเป็นผู้รักษาวินัยดี เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ข้าราชการตำรวจอื่น ๆ

1.5 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บังคับบัญชาแบบมีส่วนร่วม

การวิเคราะห์การวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.85 หากพิจารณาเรียงลำดับรายประเด็นจากมากมาหาน้อยสามลำดับ คือ ผู้บังคับบัญชามีการประชุมปรึกษาหารือกับผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอ ผู้บังคับบัญชามอบหน้าที่ โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ และความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามลำดับและจากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ผู้บังคับบัญชามีการประชุม ปรึกษาหารือกับผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอ ผู้บังคับบัญชามอบหน้าที่ โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ และความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามลำดับ

2. ระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

2.1 ผลการวิเคราะห์ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย

แสดงให้เห็นว่าขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ดด้านลักษณะงานมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.99 และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากมาหาน้อย คือ งานในตำแหน่งหน้าที่ของท่านตรงกับสาขาวิชาที่ท่านได้รับการศึกษามาที่ท่านรับผิดชอบเป็นงานที่ท่านปฏิบัติได้ดี และมีความชำนาญ และในหน่วยงานของท่านมีการแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน และจากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า งานในตำแหน่งหน้าที่ของท่านตรงกับสาขาวิชาที่ท่านได้รับการศึกษามา งานที่ท่านรับผิดชอบเป็นงานที่ท่านปฏิบัติได้ดีและมีความชำนาญ และในหน่วยงานของท่านมีการแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน

2.2 ผลการวิเคราะห์ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า

แสดงให้เห็นว่าขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ดด้านความมั่นคงและความก้าวหน้ามีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.80 และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากมาหาน้อย คือ ท่านมั่นใจว่าจะปฏิบัติงานในหน่วยนี้ได้นานเท่าที่ต้องการท่านได้รับการสนับสนุนให้เข้าศึกษาอบรมเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของท่าน

ตามที่สายวิทยาการกำหนดและท่านคิดว่าการปรับตำแหน่งโยกย้ายในหน่วยงานของท่านเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกำลังใจในการปฏิบัติงานด้านเงินเดือนและสวัสดิการ

แสดงให้เห็นว่าข้อมูลกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ มีข้อมูลกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.83 และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากมาน้อย คือ ท่านมีโอกาสได้รับพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน ตามความสามารถและผลงานของท่าน หน่วยงานของท่านได้จัดสวัสดิการในด้านการช่วยเหลือเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาลอย่างเหมาะสมและหน่วยงานของท่านได้จัดสวัสดิการในด้านต่างๆ เพื่อช่วยเหลือข้าราชการได้เพียงพอกับความต้องการและจากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก

อภิปรายผล

ผลการศึกษาที่ผู้วิจัยพบเกี่ยวกับประเด็นของการศึกษาด้านขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ เผ่าพนัส (2553) ที่ชี้ให้เห็นว่า ศึกษาเรื่องขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นการศึกษาถึงระดับขวัญในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจปัจจัยที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นสัญญาบัตรจำแนกตาม เพศ อายุราชการ ชั้นยศ วุฒิการศึกษา เงินเดือนและสายงานที่ปฏิบัติ และแนวทางในการปรับปรุงหน่วยงาน ผลการศึกษาที่ผู้วิจัยพบเกี่ยวกับประเด็นของการศึกษาได้สอดคล้องกับงานวิจัยขอด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 2 โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ระดับขวัญกำลังใจค่อนข้างสูง ด้านการยอมรับนับถือของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดกองบังคับการสืบสวนตำรวจภูธรภาค 2 โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ด้านลักษณะของงานที่ได้รับมอบหมาย โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ด้านความรับผิดชอบต่องานที่ปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ด้านความก้าวหน้าในสายงานที่ปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูงด้านความสัมพันธ์ของผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่มี อายุ อายุราชการ ชั้นยศ วุฒิการศึกษา เงินเดือนต่างกัน มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ส่วนตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่มีสายงานที่ปฏิบัติต่างกัน มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับ ธนพินท์ โกศย์ภัทร์ (2554) ศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษพบว่า ระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความชอบ รองลงมา คือ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ และต่ำสุด คือ ด้านความก้าวหน้า

ระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ วรณชัย นิสบุตร (2553) ศึกษาเรื่องขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธรเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธรเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 223 คน ผลการศึกษพบว่า ระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนสถานีตำรวจภูธรเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า รองลงมา คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ด้านลักษณะงาน ด้านการบริหารและการปกครองบังคับบัญชา และสุดท้าย คือ ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ โดย

ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนของสถานีตำรวจภูธรร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ให้ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานประเด็นต่อไปนี้เป็น คือ ควรมีการจัดสวัสดิการให้มีความเหมาะสมเพียงพอต่อการดำรงชีวิตของข้าราชการชั้นผู้น้อย ควรเปิดโอกาสให้มีการได้รับการเลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงานไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ยุติธรรม ควรมีการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่จำเป็นในหน้าที่ เพื่อความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อความรวดเร็วของการให้บริการและประทับใจผู้รับบริการ ควรมีการแบ่งหน้าที่ที่รับผิดชอบผู้บริหารจะต้องพิจารณาจากความรู้ความสามารถ ความชำนาญในการปฏิบัติหน้าที่ผู้บังคับบัญชาต้องมีความจริงใจและยุติธรรมในการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข

สรุปผลการวิจัย

ระดับพฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง อำเภอกู่เขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นพฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาอยู่ในรูปแบบมุ่งผลสำเร็จ แบบสนับสนุน และแบบมีส่วนร่วมตามลำดับ

ระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง อำเภอกู่เขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับการส่งเสริมในเรื่องขวัญกำลังใจในการทำงาน จากผลการวิจัยที่ได้รับจะเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาได้ใช้เป็นกรอบและแนวทางการดำเนินงานได้

2. สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการสำรวจทัศนคติและวัดระดับขวัญกำลังใจของข้าราชการอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้เครื่องมือหรือแบบการดำเนินการวิจัยจากการวิจัยในครั้งนี้โดยจัดทำเป็นระยะ ทั้งนี้จะสามารถประเมินขวัญกำลังใจของข้าราชการได้อย่างสม่ำเสมอและตรงตามสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาที่มีผลต่อความกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง อำเภอกู่เขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ดผู้ที่สนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องในลักษณะเดียวกันนี้ ควรศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องต่อไปนี้

1. ควรศึกษาในเรื่องขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการชั้นประทวนเพื่อเป็นการศึกษาขวัญกำลังใจของข้าราชการตำรวจระดับผู้ใต้บังคับบัญชาให้ครบทั้งหมด

2. ควรศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อขวัญกำลังใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง อำเภอกู่เขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

3. ควรศึกษาในเรื่องเปรียบเทียบขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการชั้นประทวนและชั้นสัญญาบัตรของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรทุ่งเขาหลวง อำเภอกู่เขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เฒ่าพนัส. (2553). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นสัญญาบัตรกรณีศึกษา

กองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธร ภาค 2. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

ธนพินท์ โกศย์ภัทร์. (2554). การศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกรณีศึกษาสถานี

ตำรวจภูธรเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย).

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2541). จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: สหมิตรออฟเซต.
- พนัส หันนาคินทร์. (2543). ประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิสิฐ กิจขุนทด. (2550). ความคิดเห็นเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สังกัดภูธร จังหวัดชลบุรี. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- วรรณชัย นิลบุตร. (2553). ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธรเมือง ร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- สุวิมล ว่องวาณิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย. (2546). แนวทางการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำรา และเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Guidelines for Developing Leadership Qualities in The 21st Century Of Students at Roi Et Rajabhat University

Pianrudee Srimuangpan^{1*}

¹Roi Et Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author. E-mail: janista.msp@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study leadership characteristics in the 21st century, and 2) to propose guidelines for developing leadership characteristics in the 21st century 21 of Roi Et Rajabhat University students. This study is qualitative research, by interviewing key informants, then it was analyzed descriptively. The results of the study found that 1) Leadership characteristics in the 21st century include building highly effective teams, problem solving, planning, directing work, good communication, building relationships, coaching, building society, and decision. 2) Guidelines for developing leadership characteristics in the 21st century found that characteristics that should be developed include communication skills, work skills, and empathy skills.

Keywords: Character, Leadership, 21st Century

แนวทางพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

เพียรฤดี ศรีเมืองแพน^{1*}

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: janista.msp@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 และ 2) เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด การศึกษาครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก แล้วนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการศึกษา พบว่า 1) ลักษณะความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพสูง การแก้ปัญหา การวางแผน การกำกับการปฏิบัติงาน การสื่อสารที่ดี การสร้างสัมพันธ์ การสอนงาน การสร้างสังคม และการตัดสินใจ 2) แนวทางพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 พบว่า คุณลักษณะที่ควรพัฒนา ได้แก่ ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านการทำงาน และทักษะด้านการเข้าอกเข้าใจผู้อื่น

คำสำคัญ: คุณลักษณะ, ความเป็นผู้นำ, ศตวรรษที่ 21

© 2022 JOMSD: Journal of Organizational Management and Social Development

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบันที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีชีวิตสมาชิกของสังคมอย่างทั่วถึง ในศตวรรษที่ 21 โลกจะเคลื่อนเข้าสู่ยุคโรงงานอุตสาหกรรมอย่างเต็มที่โดยเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มและความแปลกใหม่ให้กับสินค้าทุกประเภทในโลกในศตวรรษที่ 21 จะเป็นสังคมธุรกิจที่เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทอย่างมากในชีวิตของสมาชิกในสังคมซึ่งเป็นสังคมที่แตกต่างจากปัจจุบัน ในปัจจุบันนี้มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์สังคมเริ่มมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในวิถีชีวิตของคนในสังคม มันเริ่มที่จะเป็นธุรกิจหรือนายทุนมากขึ้น นอกจากนี้ เทคโนโลยีสารสนเทศกำลังกลายเป็นส่วนสำคัญของชีวิตคนในสังคมดังนั้นต้องเรียนรู้และปรับความคิดในการเตรียมปรับตัวและพัฒนาวิถีชีวิตเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (วรพจน์ วงษ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตรรักษ์, 2554)

ภาคการศึกษาจำเป็นต้องตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ทักษะที่สำคัญ เช่น ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านการปรับตัว ทักษะทางสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม ทักษะด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ และประการสำคัญทักษะความเป็นตัวแบบและผู้นำคนอื่น โดยใช้กระบวนการแก้ไขปัญหาระหว่างบุคคล เป็นตัวกลางประสานงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถขึ้นนำองค์กรให้ก้าวสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ รวมถึงการยอมรับความสามารถของคณะทำงานที่มีความแตกต่าง และเป็นแบบอย่างในพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้ผู้อื่นซึ่งทักษะดังกล่าวเรียกว่า ภาวะผู้นำ (Trilling, B., & Fadel, C., 2009) ภาวะผู้นำเป็นทักษะในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ถูกกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559) นโยบายการพัฒนาระบบอุดมศึกษาไทย (พ.ศ. 2554 - 2558) วิสัยทัศน์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552 - 2561) และแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 - 2565) สะท้อนให้เห็นว่าประเทศให้ความสำคัญกับทักษะด้านภาวะผู้นำเป็นอย่างมาก ดังนั้น สถาบันทาง

การศึกษาจึงควรพัฒนาทักษะภาวะผู้นำให้นิสิตนักศึกษา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นให้บัณฑิตควรมีลักษณะภาวะผู้นำ โดยเฉพาะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการแสวงหาทางเลือกใหม่ที่เหมาะสมปฏิบัติได้ เพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยในปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550) ลักษณะภาวะผู้นำเป็นคุณลักษณะที่มีอยู่ในตัวบุคคลที่แสดงให้เห็นถึงความคิดหรือลักษณะทางกาย การแสดงออกที่ชักจูงให้บุคคลปฏิบัติงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายโดยลักษณะผู้นำที่ดีมี ประการคือ ลักษณะด้านร่างกาย ภูมิหลังทางสังคม สติปัญญา บุคลิกภาพ ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน และลักษณะทางสังคม โดยผู้นำควรมีบุคลิกภาพอันน่าเลื่อมใส สมรรถนะในการทำงาน ความสามารถในการจัดการ ข้อมูลข่าวสารและความรู้ ปฏิภาณ ไหวพริบในการทำงาน อีกทั้งการนำและการจัดการผู้อื่น

ทักษะภาวะผู้นำเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 ผู้นำจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและสำคัญต่อการบริหารงาน บริหารตนเองและบริหารบุคคลอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นสำหรับ การพัฒนาทักษะภาวะผู้นำที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องคำนึงถึงทักษะการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิผลสูง ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะในการวางแผน ทักษะการกำกับกับการปฏิบัติงาน ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสร้างสัมพันธ์ ทักษะการสอน ทักษะทางสังคม ทักษะในการตัดสินใจ ทักษะการกระตุ้นจิตใจ ทักษะการคิดเชิงสะท้อน ทักษะการจัดการตนเอง ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี ทักษะด้านการเรียนการสอน และทักษะความฉลาดทางอารมณ์ (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิปจิตตฤกษ์, 2554) คุณลักษณะและทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้นำในศตวรรษที่ 21 ข้างต้น มีความสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันในโลกยุคศตวรรษที่ 21 เป็นอย่างมาก ซึ่งโลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลง ด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ โลกาภิวัตน์ และเครือข่าย การเลือกเครือข่ายวิธีการสื่อสารต้องมีความถูกต้อง รวดเร็ว ไม่จำกัดสถานที่

ทักษะภาวะผู้นำ ในศตวรรษที่ 21 ข้างต้นมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาความเป็นตัวแบบและเป็นผู้นำคนอื่น สำหรับผู้ที่จักก้าวไปเป็นผู้ผู้นำในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะเยาวชนซึ่งสถาบันการศึกษาจำเป็นจะต้องให้ความสำคัญ และเร่งพัฒนา สถาบันการศึกษามีส่วนสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำ ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจ รวมทั้งได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีทักษะภาวะผู้นำที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันในศตวรรษที่ 21 ได้เหมาะสม สถาบันอุดมศึกษาจึงมีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำให้นักศึกษา (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2557) เนื่องจากการพัฒนาภาวะผู้นำจะเป็นผลลัพธ์ที่สำคัญในการผลิตบัณฑิตเพื่อออกไปปรับใช้สังคมและพัฒนาประเทศชาติ การส่งเสริมและพัฒนาผู้นำนิสิตนักศึกษาควรให้เป็นผู้ที่มีลักษณะไม่เห็นแก่ตัว มุ่งมั่น คล้อยตาม สุภาพ ซื่อสัตย์ และจงรักภักดี โดยคุณลักษณะดังกล่าวสามารถพัฒนาได้ระหว่างการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (Crain-Gully, 2003) อีกทั้งภาวะผู้นำนิสิตนักศึกษาจะมีบทบาทสำคัญในศตวรรษที่ 21 ต่อสังคมและตนเอง นั่นคือบทบาทต่อสังคม ได้แก่ มีมโนธรรมสูง เสียสละ มีคุณธรรม ตั้งใจทำงาน เป็นผู้ผู้นำในเรื่องที่เหมาะสมเช่น พัฒนารูปแบบกิจกรรมที่ให้ประโยชน์ต่อสังคม วิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชนได้ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี รับฟังความคิดเห็นรอบข้าง รับฟังข่าวสารอย่างกว้างขวาง แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับผู้อื่น เป็นตัวแทนนักศึกษานักศึกษาที่จะแสดงความสามารถที่ดีต่อชุมชนและเป็นผู้ผู้นำของประชากรได้ รวมถึงการดูแลสิทธิเสรีภาพของนักศึกษา นักศึกษาที่ถูกละเมิด ในส่วนบทบาทต่อตนเอง ได้แก่ รอบรู้ทุกด้าน มองการณ์ไกลมีบุคลิกภาพ น่าเชื่อถือ มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา ฉลาด ขยัน อดทน ซื่อสัตย์ เตรียมพร้อมเป็นผู้นำรอบรู้ด้านการบริหารและพัฒนาตนเองเสมอ มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจและทำงานมุ่งสู่ความสำเร็จ เป้าหมายชัดเจน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจในการศึกษาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพกำลังของประเทศชาติ และให้สังคมตระหนักถึงความสำคัญของคุณลักษณะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
3. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) การศึกษานี้มุ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการรายงานการวิจัย และเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 40 คนประกอบด้วย ผู้บริหารมหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน อาจารย์ที่รับผิดชอบงานกิจการนักศึกษาจำนวน 6 คน นายกองค์การนักศึกษาจำนวน 1 คน ประธานสภานักศึกษา จำนวน 1 คน นายกสโมสรนักศึกษา จำนวน 6 คน และ นักศึกษา จำนวน 40 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept-Interview) โดยมีกรอบตามประเด็นที่ทำการศึกษาซึ่งทำการสังเคราะห์จากกรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา 2. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ 3. แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวผู้วิจัยเอง โดยวิธีการสังเกตการณ์จัดบันทึกข้อมูลรวมไปถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยศึกษาจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ที่ผู้วิจัยได้ลงศึกษาโดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก เมื่อได้ข้อมูลจากภาคสนามแล้วจึงนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

1.1 ความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 ในอุดมคติ พบว่า ผู้นำที่ดีต้องมีทักษะที่เป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตาม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและฟังข้อเสนอแนะของผู้อื่นเป็นคนที่เสียสละรับผิดชอบต่อส่วนรวมมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ตามคอยชี้แนะแนววิธีการแก้ปัญหาและวิธีการจัดการวิธีการต่างๆ ในการจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและผู้นำที่ดีต้องรู้จักการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้ารู้จักแบ่งแยกระหว่างหน้าที่และเรื่องส่วนตัว

1.2 ความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด “ด้านวิสัยทัศน์” พบว่า ในด้านวิสัยทัศน์ของผู้นำผู้นำควรมีวิสัยทัศน์ที่ดีเป็นอย่งยิ่งมองโลกในแง่บวกมีความคิดแปลกใหม่อยู่เสมอๆ เพราะในศตวรรษที่ 21 คือโลกแห่งการพัฒนาผู้นำในองค์กรในมีแนวคิดวิสัยทัศน์ที่กว้างขวางย่อมได้เปรียบและสามารถนำองค์กรของตนนั้นไปสู่จุดหมายอย่างสมบูรณ์แบบ

1.3 ความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด “ด้านความกล้าตัดสินใจ” พบว่า ทักษะการกล้าตัดสินใจควรมีเพราะการตัดสินใจของผู้นำสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้

การตัดสินใจจึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนสิ่งต่างๆและการนำไปสู่การพัฒนาให้นักศึกษาให้มีความกล้าที่จะแสดง ความคิดเห็นกล้าตัดสินใจเป็นสิ่งที่นำไปสู่การพัฒนาในศตวรรษที่ 21

1.4 ความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด “ด้านการสื่อสาร” พบว่า ควรมีอย่างยิ่งการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตมนุษย์จำเป็นต้องติดต่อสื่อสารกันอยู่ตลอดเวลา การสื่อสารจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งนอกเหนือจากปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์การสื่อสารมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์มากการสื่อสารมีความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบันซึ่งได้ชื่อว่าเป็นยุคโลกาภิวัตน์เป็นยุคของข้อมูลข่าวสารการสื่อสารมีประโยชน์ทั้งในแง่บุคคลและสังคมการสื่อสารทำให้คนมีความรู้และโลกทัศน์ที่กว้างขวางขึ้น

1.5 ความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด “ด้านการทำงานเป็นทีม” พบว่า ควรมีการทำงานเป็นทีมคือ สิ่งสำคัญมากผู้นำก็มาจากการเลือกของสมาชิกในทีมผู้นำเน้นการสนับสนุนสมาชิกของทีมสร้างแรงบันดาลใจสร้างความรับฟังปัญหาและข้อเสนอจากเพื่อนร่วมทีมหากเกิดปัญหาผู้นำจะต้องฟังเหตุผลก่อนตัดสินใจแล้วตัดสินใจอย่างมีเหตุผลไม่มีอคติต่อเพื่อนร่วมทีม

2 แนวทางพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

2.1 แนวทางพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 ในอุดมคติ พบว่า ส่งเสริมความคิดและการเรียนรู้ที่หลากหลายมีวิสัยทัศน์ที่ดีสำหรับอนาคตมีความรับผิดชอบการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาการทำงานของทีมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ การหาแรงบันดาลใจใหม่ในการทำงานการมองการทำงานที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

2.2 แนวทางพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 “ด้านวิสัยทัศน์” พบว่า มีความจำเป็นเพราะวิสัยทัศน์ที่ดีนั้นจะส่งผลให้เกิดความคิดความเป็นผู้นำได้ดียิ่งขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์กรอีกด้วย การกำหนดเป้าหมายในการทำงานและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากรปฏิบัติตามและให้แนวทางพัฒนาด้านความคิดที่มองอนาคตของงานไปสู่เป้าหมาย

2.3 แนวทางพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 “ด้านความกล้าตัดสินใจ” พบว่า จำเป็นเพราะการที่ผู้นำจะนำองค์กรให้สำเร็จต้องมีความคิดที่เร็วบนหลักความแม่นยำกล้าหาญที่จะตัดสินใจกระทำการใดที่มีความเสี่ยงบนฐานของข้อมูลที่ถูกต้องไม่ใช้การคาดเดาหรือเสี่ยงโชค กล้าที่จะลงทุนกับนวัตกรรมใหม่ๆ ที่จะเข้ามากระทบการบริหารงานการเรียนรู้การที่จะนำเอาเทคนิคใหม่ๆ มาใช้ในองค์กร กล้าที่จะยอมรับผิดหากบริหารงานผิดพลาดการที่จะให้คนกับบุคลากรที่ทำงานสำเร็จตามเป้าหมายรวมทั้งการตัดสินใจที่จะลงโทษแก่บุคลากรที่ไม่ตั้งใจหรืออาจทำความเสียหายให้องค์กรที่เกิดจากการจงใจแต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องตั้งอยู่บนหลักความยุติธรรมและความเสมอภาค

2.4 แนวทางพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 “ด้านการสื่อสาร” พบว่า การสื่อสารของผู้นำนั้นมีความโดดเด่น เนื่องจากทักษะนี้ต้องใช้บ่อยๆ ผู้นำจำเป็นต้องสร้างแรงบันดาลใจ ชักจูง สร้างความสัมพันธ์ การให้ความสำคัญในการพัฒนาตัวเองให้เป็นนักสื่อสารที่ดีควรพัฒนาทักษะดังนี้ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เพราะผู้นำต้องมีทักษะการสื่อสารที่ดีจึงจะอธิบายงานหรือให้เหตุผลได้ การให้ความสำคัญในการพัฒนาตนเองให้เป็นนักสื่อสารที่ดี ควรพัฒนาทักษะดังนี้ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การพูดให้เข้าใจผู้ฟัง การรับฟังความต้องการของผู้ฟัง การเรียนรู้และเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ ผู้นำนักศึกษาได้พัฒนาในด้านการสื่อสารเพื่อให้ความรู้ในด้านการสื่อสาร นำไปพัฒนาตัวผู้นำนักศึกษาและเกิดการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและตรงไปตรงมารวมถึงการสร้างความเชื่อมั่นให้กับตัวนักศึกษาและองค์กรของผู้นำนักศึกษา

2.5 แนวทางพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 “ด้านการทำงานเป็นทีม” พบว่า เพราะผู้นำสมัยใหม่จะไม่พึ่งพาวิธีการทำงานแบบบนลงล่าง แต่พวกเขาจะพยายามรวบรวมทีมต่างๆ ที่มีมุมมอง

แตกต่างกันเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรแทน การเป็นผู้โน้มน้าวใจ ผู้ฟัง และผู้เจรจาที่ดีเป็นสิ่งสำคัญในการทำลายการทำงานแบบตัวใครตัวมันในองค์กร การทำงานเป็นทีมจะทำให้นักศึกษาที่มีความสามัคคีและเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย เพราะการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชายังต้องอาศัยทักษะด้านการทำงานเป็นทีมและเพื่อพัฒนาให้ศักยภาพนี้ดีขึ้นจะต้องพัฒนามาจากในห้องเรียนสู่ภายนอกด้วยผู้นำด้านการทำงานเป็นทีมจะต้องมีแนวทางการพัฒนา การเข้าใจการทำงานของตนเองและผู้อื่นและเข้าใจจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายร่วมกัน มีการแบ่งงานตามความสามารถหรือจุดเด่นของแต่ละคนมีความตรงไปตรงมา จริ่งใจต่อกันให้การสนับสนุนกัน เป็นผู้นำ ที่ดีและเป็นผู้ตามที่มีวินัย

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย มีข้อค้นพบที่นำเสนอการอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

คุณลักษณะความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่า ด้านอุดมคติผู้นำที่ดี ต้องมีคุณลักษณะที่เป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตาม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและรับฟังข้อเสนอแนะของผู้อื่น เป็นคนที่เสียสละ รับผิดชอบต่อส่วนรวม มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ตาม คอยชี้แนะแนววิธีการแก้ปัญหาและวิธีการจัดการวิธีการต่าง ๆ ในการจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และผู้นำที่ดีต้องรู้จักการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า รู้จักการแบ่งแยกระหว่างหน้าที่และเรื่องส่วนตัว ทักษะของภาวะผู้นำศตวรรษที่ 21 ที่จะประสบความสำเร็จและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร ได้แก่ การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพสูง การแก้ปัญหา การวางแผน การกำกับ ปฏิบัติงาน และการสื่อสารที่ดี การสร้างสัมพันธ์ และการสอนงาน การสร้างสังคม และการตัดสินใจ การกระตุ้นจิตใจ การคิดเชิงสะท้อน และการจัดการตนเอง การใช้เทคโนโลยีการเรียน การสอนรวมทั้งความฉลาดทางอารมณ์ ตลอดจน การบริหารที่ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ จากการศึกษารายงานเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารณ์ พานิช (2555) ที่กล่าวไว้ว่า โลกในยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปสู่การนำวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่เข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกแก่มนุษย์ ทุกซอกทุกมุมบนโลกกลายเป็นแหล่งเก็บรวบรวมองค์ความรู้ขนาดใหญ่ที่หลากหลายประสบความสำเร็จและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร ได้แก่ การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพสูง การแก้ปัญหา การวางแผน การกำกับการ ปฏิบัติงาน และการสื่อสารที่ดี การสร้างสัมพันธ์ และการสอนงาน การสร้างสังคม และการตัดสินใจ และยังสอดคล้องกับ สุนก สิงห์มาตร, พิกุล มีมานะและ ดุษฎีวัฒน์ แก้วอินทร์ (2560) ศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรในศตวรรษที่ 21 กล่าวว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำที่พึงในศตวรรษที่ 21 คือ 1) รอบรู้ 2) อุดมการณ์ 3) เท่าทัน 4) กล้าตัดสินใจ 5) วิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ 6) สร้างทีม และ 7) ใฝ่บริการ

ผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 ในอุดมคติ พบว่า ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านการทำงาน ทักษะด้านการเข้าใจผู้อื่นเพราะการสื่อสารเป็นสิ่งที่จะต้องมีย่างยิ่งเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจอย่างตรงไปตรงมาและสามารถสื่อสารให้เกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง ด้านการยอมรับความเห็นต่างเพราะการทำงานในการเป็นผู้นำนักศึกษาย่อมจะต้องมีการทำงานกับผู้อื่นที่หลากหลายความคิดและกลับอีกหลายองค์กร ถ้าไม่มีทักษะในด้านการยอมรับความเห็นต่างย่อมไม่มีทางเป็นผู้นำนักศึกษาได้แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำ ควรมีทักษะ ทักษะด้านการวางตัว หรือบุคลิกภาพ จะต้องมีความน่าเชื่อถืออยู่ตลอดเวลาทักษะด้านการพูด จะต้องพูดจาให้มีความน่าเชื่อถือตรงไปตรงมาเพื่อสร้างความศรัทธาและความไว้วางใจต่อลูกน้อง ซึ่งสอดคล้องกับ วิชุดา บุญทรัพย์ (2564) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครรังสิต ปทุมธานี พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครรังสิต มี 7 ด้าน 18 คุณลักษณะ 39 แนวทาง ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ด้านความคิดสร้างสรรค์/นวัตกรรม 2) ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยี/ดิจิทัลและการสื่อสาร 3) ด้านความร่วมมือ

4) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 5) ด้านความมั่นใจและกล้าหาญ 6) ด้านทักษะทางสังคม และ 7) ด้านการสร้างพลังเชิงบวก/จิตใจ

สรุปผลการวิจัย

คุณลักษณะความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่า ลักษณะความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพสูง การแก้ปัญหา การวางแผน การกำกับ การปฏิบัติงาน การสื่อสารที่ดี การสร้างสัมพันธ์ การสอนงาน การสร้างสังคม และการตัดสินใจ

แนวทางพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 พบว่า คุณลักษณะที่ควรพัฒนา ได้แก่ ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านการทำงาน และทักษะด้านการเข้าอกเข้าใจผู้อื่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 อาจารย์และผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการผู้นำนักศึกษา ควรเข้ามาให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

1.2 ควรตระหนักในความสำคัญ โดยจัดการฝึกอบรมหรือให้ความรู้แก่นักศึกษาเพื่อที่จะก้าวเข้าสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดและปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนานักศึกษา

2.2 ควรศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำ

เอกสารอ้างอิง

- ไพฑูริย์ สีนลรัตน์. (2557). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 : ต้องก้าวให้พ้นกับดักของตะวันตก. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอธิป จิตตฤกษ์. (2554). ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: Openworlds.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิชุดา บุญทรัพย์. (2564) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครรังสิต ปทุมธานี. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต).
- สนุก สิงห์มาตร, พิกุล มีมานะ และดุขวิวัฒน์ แก้วอินทร์. (2560) คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรในศตวรรษที่ 21. ใน การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2560 (น. 487-493). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2550). กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551-2565. สืบค้นจาก <http://www.mua.go.th/users/bpp/developplan/>.
- Crain-Gully Sr, D. I. (2003). Exploring transformational leadership characteristics among African American church leaders in the San Francisco Bay area. (Doctor of Management in Organizational Leadership, University of Phoenix).
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times. San Francisco, CA: John Wiley & Sons.

Development of Social Mechanisms to Reduce Drug Problems in The Community with Participation: Houses, Temples, Schools (Bowon), Ban Nong Chan, Suvarnabhumi District, Roi Et Province

Chanudom Khunmee^{1*}

¹Roi Et Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author. E-mail: janista.msp@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study the context in solving and preventing drug problems according to the roles of homes, temples, schools in the community, 2) to synthesize factors that influence solving and preventing drug problems, 3) to study and develop mechanisms. Socially to reduce drug problems in the community through participation Ban Wat School (Bowon), Ban Nong Chan, Suvarnabhumi District, Roi Et Province. This study is qualitative research. Research tools include in-depth interviews, the target group is the village headman, assistant village headman, sub-district headman, people in the area, teachers, monks, and police. The data was then analyzed in a content-based manner. The results of the study found that: 1) The results of the development of social mechanisms to reduce drug problems in communities with participation in houses, temples, schools (Bowon) found that drugs cause society to deteriorate and society hates it. This is because addicts do not work, do not study, causing trouble and creating problems for society. There was a rift between the group of drug users and the normal group of people. But when a problem arose, everyone in society did not neglect to try to find a solution through various methods. Whether it is monitoring and helping to talk to find solutions together. 2) Factors that influence the development of social mechanisms to reduce drug problems in communities with participation. It was found that the development of social mechanisms to reduce drug problems in communities with participation, houses, temples, schools (Bowon) are: Education, training, socialization, environment. 3) Guidelines for developing social mechanisms to reduce drug problems in communities through participation in houses, temples, and schools (Bowon). It was found that solutions should be used in the form of participation, by relying on cooperation from all sectors Both the public and private sectors, but there will be adjustments according to each environment of that community. that there is a problem in which part, but in area there is the strength of the community, so there is good cooperation.

Keywords: Social Mechanisms, Reducing Drug Problems, Participation in The Community

รับบทความ: 22 กรกฎาคม 2565; แก้ไขบทความ: 15 ธันวาคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 25 ธันวาคม 2565

Received 22 July 2022; Revised 15 December 2022; Accepted 25 December 2022

การพัฒนากลไกทางสังคมเพื่อลดปัญหายาเสพติดในชุมชนแบบมีส่วนร่วม บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) บ้านหนองจาน อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ชนุดม คุณมี^{1*}

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: janista.msp@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบทในการแก้ไขและป้องกันปัญหาเสพติดตามบทบาทของ บ้าน วัด โรงเรียน ในชุมชน 2) เพื่อสังเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแก้ไขและป้องกันปัญหาเสพติด 3) เพื่อศึกษาพัฒนากลไกทางสังคมเพื่อลดปัญหาเสพติดในชุมชนแบบมีส่วนร่วม บ้านวัดโรงเรียน (บวร) บ้านหนองจาน อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ประชาชนในพื้นที่ ครู พระ และ ตำรวจ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า 1) ผลการพัฒนากลไกทางสังคมเพื่อลดปัญหาเสพติดในชุมชนแบบมีส่วนร่วม บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) พบว่า ยาเสพติดทำให้สังคม เสื่อมโทรม สังคม รังเกียจ เนื่องจากผู้เสพยาไม่ทำงาน ไม่เรียนหนังสือ ก่อความเดือดร้อนและสร้างปัญหาให้กับสังคม เกิดความแตกแยกระหว่างกลุ่มผู้เสพยากับกลุ่มคนปกติ แต่เมื่อเกิดปัญหาขึ้นแล้วทุกคนในสังคมก็ไม่ได้ละเลยพยายามหาทางแก้ไขด้วยวิธีการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเฝ้าระวังและการช่วยเหลือพูดคุยเพื่อหาแนวทางการแก้ไขร่วมกัน 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนากลไกทางสังคมเพื่อลดปัญหาเสพติดในชุมชนแบบมีส่วนร่วม พบว่า การพัฒนากลไกทางสังคมเพื่อลดปัญหาเสพติดในชุมชนแบบมีส่วนร่วม บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ได้แก่ การศึกษา การอบรมการกล่อมเกลากลับมาทางสังคม สภาพแวดล้อม 3) แนวการพัฒนากลไกทางสังคมเพื่อลดปัญหาเสพติดในชุมชนแบบมีส่วนร่วม บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) พบว่า ควรใช้การแก้ไขในรูปแบบการมีส่วนร่วม โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน แต่จะมีการปรับเปลี่ยนไปตามแต่ละสภาพแวดล้อมของชุมชนนั้นๆ ว่ามี ปัญหาในส่วนใด แต่ในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งของชุมชนเป็นหลักจึงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

คำสำคัญ: กลไกทางสังคม, ลดปัญหาเสพติด, การมีส่วนร่วมในชุมชน

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาสถานการณ์ยาเสพติดในประเทศไทย นับแต่ปี 2547 มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น จากประมาณการผู้ติดยาเสพติดเมื่อปี 2596 ประมาณ 460,000 คน และเพิ่มเป็น 570,000 คน ในปี 2550 และประมาณ 605,000 คนในปี 2551 โดยมีปัจจัยที่ส่งผลให้ปัญหาเสพติดมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ซึ่งถือเป็นจุดอ่อนสำคัญที่ส่งผลต่อการขยายตัวของปัญหาเสพติด มาจาก 5 ปัจจัยสำคัญ ซึ่งหากไม่สามารถแก้ไขจุดอ่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพปัญหายาเสพติดก็จะทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยมีปัจจัยมาจาก จุดอ่อนทางด้านชายแดน ยาเสพติดส่วนใหญ่มาจากแหล่งผลิตจากประเทศเพื่อนบ้านและลักลอบเข้ามาแพร่ระบาดในประเทศไทย เช่น ยาบ้า กัญชา เฮโรอีน จุดอ่อนในด้านพื้นที่ปัญหาที่ยังดำรงอยู่บางพื้นที่ที่ยังมีสถานการณ์ด้านยาเสพติดมากกว่าพื้นที่อื่น จะส่งผลต่อสถานการณ์ทั้งหมด พื้นที่แพร่ระบาดหลัก ประมาณ 26 จังหวัด มีสัดส่วนของปัญหายาเสพติดเกือบร้อยละ 70 ของทั้งประเทศ หากสามารถลดระดับปัญหาในพื้นที่เหล่านี้ได้ จะส่งผลต่อสถานการณ์ทั้งหมดจุดอ่อนทางด้านปัจจัยเสี่ยงของสังคม เช่น ค่านิยมและพฤติกรรมทางลบของเยาวชน แหล่งมั่วสุมสถานที่

บันเทิงสถานบริการต่างๆ ที่เป็นจุดอ่อนและเป็นปัจจัยยั่วยุให้เยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงและก้าวไปสู่ปัญหายาเสพติด จากการเฝ้าระวังปัจจัยเสี่ยงทางสังคมในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา พบว่าแนวโน้มของปัญหายังอยู่ในเกณฑ์สูง ความอ่อนแอของครอบครัวและชุมชนที่ส่งผลให้ภูมิคุ้มกันทางสังคมไม่สามารถป้องกันปัญหายาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะครอบครัวและหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีปัญหายาเสพติดและครอบครัวกลุ่มเสี่ยงที่ยังคงมีจำนวนมาก (คณะกรรมการความสงบแห่งชาติ, 2557)

ในช่วงหลายปีชุมชนอยู่ในสภาพที่อ่อนแอ ความเข้มแข็งที่เคยพึ่งตนเองได้ พังพาทันเองได้ลดน้อยลง ต้องพึ่งพาและหวังพึ่งปัจจัยภายนอก ความอ่อนแอของชุมชน การไม่มีภูมิคุ้มกันของชุมชนเป็นเหตุสำคัญให้ปัญหายาเสพติดเข้ามาแพร่ระบาดในชุมชน หากพิจารณาปัญหายาเสพติดในหมู่บ้านชุมชน ปรากฏว่ามีหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีข่าวสารปัญหายาเสพติด ในปี 2551 ประมาณ 15,000 หมู่บ้านชุมชน ซึ่งตามนโยบายของรัฐบาลและนายกรัฐมนตรี ได้ประกาศอย่างชัดเจนที่จะสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม และภาคชุมชนในการแก้ไขปัญหาสังคมในด้านต่างๆ โดยสร้างความเข้มแข็งให้ภาคประชาสังคมและชุมชนให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ปัญหายาเสพติดและปัญหาสังคมอื่นๆ ได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริง โดยการเสริมปัจจัยความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้านชุมชน โดยการ 1) จัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อสำรวจตรวจสอบผู้มีพฤติกรรมด้านยาเสพติด ทั้งค้าและเสพ ด้วยกระบวนการประชาคมในชุมชน เป็นการคัดกรองปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน ขั้นต้น 2) เสริมบทบาททำนุ ผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการหมู่บ้านให้มีการกิจในการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน 3) มอบหมายหน้าที่ให้ อสม. แต่ละหมู่บ้านสำรวจค้นหาผู้เสพยาเสพติดชักชวนผู้เสพ/ผู้ติดยาเข้าบำบัด และติดตามช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัด 4) ฟันฟวยอาสาสมัครประชาชนในหมู่บ้านเพื่อทำหน้าที่ในการป้องกันเฝ้าระวัง ค้นหาผู้เสพยาเสพติดในหมู่บ้าน 5) ส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีบทบาทสนับสนุนกิจกรรมด้านยาเสพติด โดยให้ความสำคัญป้องกันปัญหายาเสพติดการจัดกิจกรรมทางเลือกให้กับเยาวชน ฯลฯ 6) ส่งเสริมกระบวนการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายระดับชุมชน เพื่อขยายความร่วมมือของหมู่บ้านไปสู่ระดับตำบล 7) เสริมสร้างแนวความคิดของชุมชนใช้การรวมกลุ่มของชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติด (คณะกรรมการความสงบแห่งชาติ, 2557)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเกิดแนวคิดที่จะพัฒนากลไกการป้องกันปัญหายาเสพติดในชุมชน นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันปัญหายาเสพติดมีผลกระทบต่อสังคมและชุมชนอย่างมาก ซึ่งมีอาชญากรรมที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นปัญหาการว่างงาน ความยากจน ฯลฯ จากปัญหาดังกล่าวเป็นผลให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยี ส่งผลให้โครงสร้างทางชุมชนรวมไปถึงสังคมเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่ขาดความสมดุลในการพัฒนาสถาบันทางสังคมหลายสถาบันเกิดความอ่อนแอ ซึ่งเป็นช่องว่างทำให้เกิดปัญหายาเสพติดแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วและกว้างขวางส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการพัฒนาประเทศและการพัฒนาบุคลากรที่จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศในอนาคต ทั้งนี้เพราะขบวนการค้ายาเสพติดได้มีการประสานขยายเครือข่ายเชื่อมโยงไปทั่วประเทศการดำเนินการแก้ไขจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐภาคเอกชนองค์กรประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องผนึกกำลังรวมพลังกันเป็นกระบวนการประชาคมต่อต้านยาเสพติดในทุกระดับ วิฤติปัญหาเหล่านี้ เป็นปัจจัยเสี่ยงให้มีการเพิ่มขึ้นของยาเสพติด คาดหมายได้ว่าปัญหายาเสพติดจะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น หากไม่มีทิศทางและยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพเพียงพอปัญหายาเสพติดจะเป็นส่วนสำคัญหนึ่งในการฉุดรั้งประเทศไทยทั้งประเทศซึ่งปัจจัยที่ได้กล่าวถึงข้างต้นล้วนส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของปัญหายาเสพติด ในการแก้ไขปัญหาเสพติดของเด็กและเยาวชนคงไม่สามารถที่จะผลักความรับผิดชอบและภาระหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขไปให้สถาบันครอบครัวหรือสถาบันการศึกษาเท่านั้นเพราะสถาบันทางสังคมอื่นๆ ก็มีหน้าที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมดังกล่าวเช่นเดียวกัน แต่สิ่งที่สำคัญคือเมื่อเกิดปัญหาขึ้นมาแล้วสถาบันต่างๆ ได้ทำอะไรเพื่อช่วยบรรเทาเด็กๆ และเยาวชนกันบ้างจากแนวคิดบรรณ ซึ่งแนวคิดในการรวมตัวกันของ บ้าน วัด โรงเรียน บ้าน คือ ครอบครัวหรือผู้ปกครองนักเรียน วัด คือพระสงฆ์ นักบวช อีหาม ผู้เฒ่า

ศาสนา โรงเรียน คือคณะผู้บริหาร ครูอาจารย์ ชุมชนคือ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการ การสถานศึกษา สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่จะเข้ามามีส่วนร่วมป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมผลการเสพยาเสพติดของเด็กและเยาวชนเพราะไม่ว่าจะเป็นการป้องกันแก้ไขหรือพัฒนาที่ไม่สามารถ

จากทั้งหมดที่กล่าวมานั้นการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจเลือกศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่อง การพัฒนากลไกทางสังคมเพื่อลดปัญหาเสพยาเสพติดในชุมชนแบบมีส่วนร่วม บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) บ้านหนองจาน อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นวิจัยเพื่อลดปัญหาเสพยาเสพติดในชุมชนและได้รู้แนวทางกลไกในการพัฒนาและป้องกันปัญหาเสพยาเสพติดในชุมชนตลอดจนประชาชนทุกคน ด้วยเหตุ ดังกล่าวนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเพื่อจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทในการแก้ไขและป้องกันปัญหาเสพยาเสพติดตามบทบาทของ บ้าน วัด โรงเรียน ในชุมชนบ้านหนองจาน อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาสังเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแก้ไขและป้องกันปัญหาเสพยาเสพติดบ้านหนองจาน อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาพัฒนากลไกทางสังคมเพื่อลดปัญหาเสพยาเสพติดในชุมชนแบบมีส่วนร่วม บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) บ้านหนองจาน อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) บันทึกและนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ซึ่งมีขอบเขตและขั้นตอนวิธีการดำเนินการดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย บทความและเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักโดยมีทั้งสิ้น 7 กลุ่ม ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ประชาชนในพื้นที่ ครู พระ ตำรวจ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านหนองจาน อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด และจำแนกจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักตามกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน , ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 2 คน , กำนัน 1 คน , ประชาชนในพื้นที่ 6 คน , ครู 2 คน , พระ 2 รูป และ ตำรวจ 1 คน รวมทั้งสิ้น 15 รูป/คน โดยเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

1) แบบสัมภาษณ์ (Interview) ใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อรวบรวมข้อมูลเฉพาะ และข้อมูลที่สามารถกำหนดคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยล่วงหน้าและแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) โดยการสัมภาษณ์แบบปลายเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบเพื่อจับประเด็นแล้วนำมาตีความโดยใช้ทฤษฎีและการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก(In-depth Interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยตรง

2) แบบสังเกต (Observation) ใช้แบบสังเกตชนิดมีส่วนร่วม (Participant Observation) เพื่อบันทึกข้อมูลในกิจกรรมที่ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วม สามารถทำปฏิสัมพันธ์กับชาวบ้านได้โดยตรง และใช้แบบสังเกตชนิดไม่มีส่วนร่วม (Non Participant Observation) เพื่อบันทึกสภาพภูมิภูมิทัศน์สิ่งแวดล้อมในลักษณะทั่วไปของชุมชนในฐานะผู้สังเกตการณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

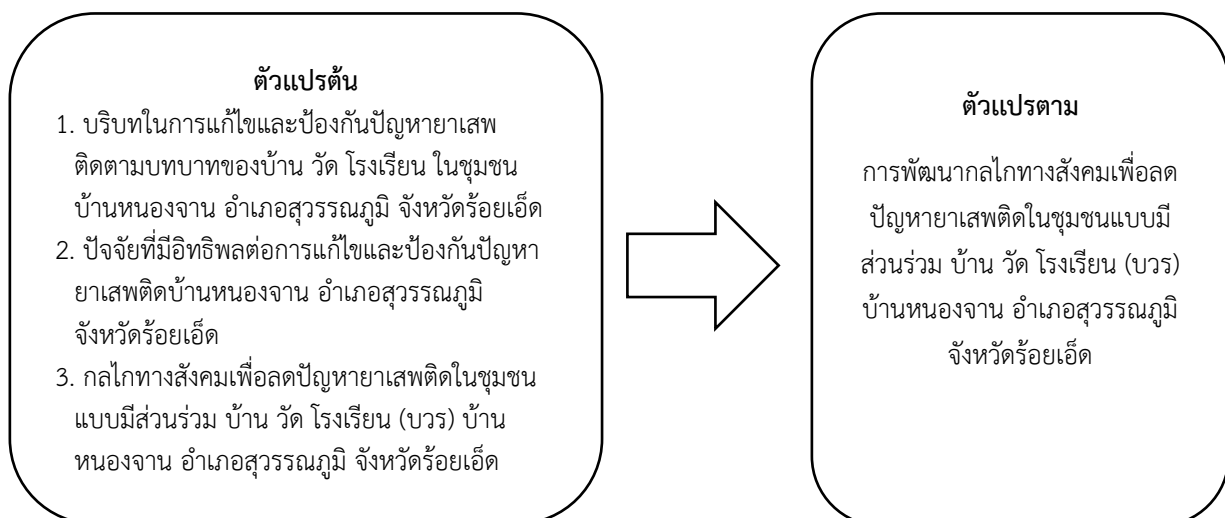
- 1) ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง
ที่ทำการวิจัย
- 2) กำหนดกรอบการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล
- 4) ลงพื้นที่ติดต่อประสานงานกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างเพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นรวมทั้งนัดหมาย
การลงพื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูล โดยการจัดเก็บข้อมูลกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างภายในชุมชนอย่างละเอียด
รอบด้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง
- 5) ติดต่อประสานงานกับสำนักงานเลขาธิการคณะนิติรัฐศาสตร์เพื่อขอหนังสือราชการรับรองการลง
พื้นที่เก็บข้อมูล
- 6) ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสังเกตกับการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์
แยกแยะเป็นประเด็นต่างๆ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) วิเคราะห์ข้อมูล (Content
Analysis) ตามความมุ่งหมายของการศึกษาและตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนากลไกทางสังคมเพื่อลดปัญหา
ยาเสพติดในชุมชนแบบมีส่วนร่วม บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่รวบรวมประเด็นได้
อย่างมีระบบ นอกจากนี้ผลจากการสัมภาษณ์ก็นำมาประกอบการวิเคราะห์เพื่อทำให้ผลของการวิเคราะห์มีความ
สมบูรณ์แบบมากขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนากลไกทางสังคมเพื่อลดปัญหายาเสพติดในชุมชนแบบมีส่วนร่วม บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) บ้าน
หนองจาน อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยมีกรอบการวิเคราะห์การวิจัยมีประเด็นดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. บริบทการแก้ปัญหาหายาเสพติดตามบทบาทของ บ้านหนองจาน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) พบว่า

1.1 ชุมชนให้ความสำคัญกับปัญหาหายาเสพติด ผู้ที่ติดยาเสพติดส่วนมากเป็นผู้ที่มีบุคลิกชอบเอาแต่พึ่งพิงผู้อื่นซึ่งบุคคลเหล่านี้จะติดยาเสพติดได้เมื่อใกล้ชิดกับยาเสพติด ใกล้ชิดกับผู้ติดยาการใช้ยา โดยขาดความระมัดระวัง ความอยากรู้อยากเห็น การหนีความจริงการแสดงความเป็นปฏิกิริยาต่อสังคม สถาบันสังคม หมายถึง กระบวนการที่มนุษย์ในสังคมได้จัดตั้งให้มีขึ้นอย่างเป็นระเบียบแบบแผน ซึ่งบุคคลส่วนใหญ่ในสังคมยอมปฏิบัติตามเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และเพื่อทำหน้าที่สนองความต้องการที่จำเป็นของ สังคม โดยสถาบันสังคมไม่ใช่ระบบพฤติกรรมที่สังคมกำหนดขึ้นแต่เป็นแนวทางในการปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างเป็นระเบียบแบบแผน แบ่งออกตามความต้องการของมนุษย์

1.2 ผลกระทบที่ชุมชนได้รับจากปัญหาหายาเสพติด สถาบันทางการเมืองการปกครอง มีความเกี่ยวข้องกับแบบแผนที่เกี่ยวข้องกับการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในการดำรงชีวิตตามกฎหมายระเบียบสังคม ควบคุมกลุ่มคนต่างๆในสังคมให้ดำรงชีวิตร่วมกัน อย่างมีระเบียบ และมีความปลอดภัย

1.3 ความสัมพันธ์ในครอบครัวปัจจุบันในชุมชน การมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่ประชาชน และผู้ที่เกี่ยวข้องมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทางร่วมแก้ไข ปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนา

1.4 สัมพันธภาพในชุมชน กระบวนการซึ่งประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอน ต่างๆ ของกิจกรรมของสังคมและประชาชนที่เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามอย่างอย่างส่วนตัว เช่น ความรู้ ความคิด ความสามารถแรงงาน ตลอดจนทรัพยากรของคนต่อกิจกรรมนั้นๆ ในการแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ กำหนดนโยบาย หรือด้านการดำเนินนโยบายในการร่วมกำหนดเป้าหมาย และแผนงาน ดำเนินการในกระบวนการจัดการ และร่วมหนุนช่วยทรัพยากรบริหาร และการที่ประชาชนมีส่วนร่วม

1.5 สิ่งแวดล้อมด้านปัญหาหายาเสพติดในชุมชน สังคมได้จัดตั้งให้มีขึ้นอย่างเป็นระเบียบแบบแผน ซึ่งบุคคลส่วนใหญ่ในสังคมยอมปฏิบัติตามเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และเพื่อทำหน้าที่สนองความต้องการที่จำเป็นของสังคม โดยสถาบันสังคมไม่ใช่ระบบพฤติกรรมที่สังคมกำหนดขึ้นแต่เป็นแนวทางในการปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างเป็นระเบียบแบบแผน แบ่งออกตามความต้องการของมนุษย์

1.6 ปัจจุบันกฎหมายมีผลกระทบต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติด กระบวนการขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการทั้งทางตรงคือ การสอนหรือบอกโดยตรงและเป็นการเรียนรู้โดยอ้อมโดยอาศัยการสังเกตเลียนแบบของมนุษย์ในสังคมหนึ่งๆ เพื่อที่จะพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

1.7 วัดมีส่วนในการแก้ปัญหาหายาเสพติด สถาบันสำคัญในทางสังคม “บวร” จะสามารถเป็นกลไกที่ก่อให้เกิดกระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคมชุมชน ในการนำสู่ภราดรภาพและสังคมสมานฉันท์ อันเป็นความมุ่งหวังของการเชื่อมโยงชุมชนให้มีความตระหนักในการเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมมือกันพัฒนาโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

1.8 บทบาทของโรงเรียนกับการจัดการปัญหาหายาเสพติด กระบวนการในการสร้างสำนักับผิชอบและความร่วมมือของบุคคล และองค์กรเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ในเรื่องของศีลธรรม เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรและการบริหารจัดการศึกษาของชุมชนและสังคม ซึ่งอาจนำมาประยุกต์ใช้ในการดึงเอาสถาบันต่างๆ คือ สถาบันครอบครัว สถาบันพระพุทธศาสนา และสถาบันการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมใน การพัฒนา

ศึกษาอีกทางหนึ่งด้วยเพื่อพัฒนาเด็กไทยให้เป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข ไม่ตกเป็นอบายมุขและสิ่งมอมเมาทางสังคมทั้งหลาย

2. ผลสังเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติด บ้านหนองจานอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

1.1 ปัจจัยด้านครอบครัวมีอิทธิพลต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วทำให้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ ความรู้ ความคิด วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป และส่วนที่สำคัญคือ เด็กและเยาวชนที่ขาดความเชื่อมโยงความรู้ความเข้าใจ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตได้อย่างเหมาะสมปลูกฝังจิตสำนึกให้ลูกหลานตั้งแต่เด็กเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดเพื่อไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยา

1.2 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมระหว่างบุคคลหนึ่งกับบุคคลอื่นๆ ที่อยู่รอบข้างลักษณะของความสัมพันธ์นี้สามารถนำมาอธิบายถึงพฤติกรรมของบุคคลที่อยู่ในเครือข่าย นั้นได้เครือข่ายจึงเป็นกรอบแนวความคิดที่ใช้ในการศึกษาถึงความสัมพันธ์ตลอดจนพฤติกรรมของบุคคลต่างๆ ที่อยู่ในสังคม

1.3 ปัจจัยด้านผู้นำมีอิทธิพลต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน การทำงานที่รูปแบบการประสานงานของกลุ่มคนหรือองค์การที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันหรือทำกิจกรรมร่วมกันให้ความช่วยเหลือระหว่างกันจึงอาจกล่าวได้ว่า เครือข่ายเป็นการทำงานที่เป็นรูปแบบความร่วมมือการพึ่งพาอาศัยกัน

1.4 ปัจจัยด้านองค์กรเครือข่ายมีอิทธิพลต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ให้ความหมายของเครือข่ายว่า หมายถึง สายใยของความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมระหว่างบุคคลคนหนึ่งกับบุคคลอื่นๆ อีกหลายคนหรือความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกันและกันของ บุคคลต่างๆ ที่อยู่ในเครือข่าวนั้น เป็นความสัมพันธ์ในทุกๆ ด้านที่บุคคลทั้งหมดในเครือข่ายได้ติดต่อกัน โดยมีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ คือ การไปหามาสู่เยี่ยมเยียนกัน การปรึกษาหารือกันการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

1.5 ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจมีอิทธิพลต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน แนวคิดกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลองค์การ ตลอดจนชุมชนให้เกื้อกูลเชื่อมโยงกัน โดยที่แต่ละฝ่ายต้องมี ความเท่าเทียมกัน มีอิสระต่อกันสามารถยืนหยัดอยู่ได้ด้วยตนเอง และพร้อมที่จะปฏิบัติงานร่วมกันของสมาชิกเครือข่ายบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน

3. การพัฒนากลไกทางสังคมเพื่อลดปัญหายาเสพติดในชุมชนแบบมีส่วนร่วม บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) บ้านหนองจาน อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3.1 บทบาทของบ้านต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติด กระบวนการขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการทั้งทางตรงคือการสอนหรือบอกโดยตรงและเป็นการเรียนรู้โดยอ้อมโดยอาศัยการสังเกต เลียนแบบของมนุษย์ในสังคมหนึ่งๆ เพื่อที่จะพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคมมีส่วนร่วม

3.2 บทบาทของวัดต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติด การมีระเบียบวินัยถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำเนินกิจกรรมในสังคมและการอยู่ร่วมกันของกลุ่มการปลูกฝังระเบียบวินัยจะทำให้บุคคลยอมทำตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดถึงแม้ว่าจะมีความยากลำบากแต่ก็ต้องฝืนใจเพราะระเบียบวินัยเป็นสิ่งที่บุคคลได้รับนับตั้งแต่วัยต้นของชีวิตจนจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่บุคคลควรทำตามระเบียบวินัยอย่างสม่ำเสมอและยึดหยุ่นอย่างมีเหตุผลเพราะมีผลต่อบุคลิกภาพของบุคคลอย่างมาก

3.3 บทบาทของโรงเรียนต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติด การขัดเกลาทางสังคมโดยผ่านองค์กรทางศาสนาในสังคมไทยมีมาช้านานแล้วในประวัติศาสตร์โดยเฉพาะเด็กผู้ชายจะมีโอกาสเข้าไปศึกษาหาความรู้ทั้งในลักษณะเป็นครั้งเป็นคราวหรืออาศัยอยู่ในวัดที่เรียกว่า เด็กวัดโดยคอยปรนนิบัติพระและศึกษาเล่าเรียน อ่านเขียนทั้งภาษา ภาษาไทยตามสติปัญญาและความสามารถของแต่ละคนอีกทั้งยังฝึกฝนวิชาชีพที่สามารถเป็นความรู้ติด

ตัวไปเช่น ยุทธวิธีป้องกันตัว กระบี่กระบองวิชาอาคม ฯลฯ ขณะที่ใช้ชีวิตในวัดก็ได้รับการขัดเกลาทางสังคมทั้ง วิชาความรู้ ศีลธรรม จรรยา มรรยาท ควบคู่กันไป

3.4 ภายใต้บทบาทของบ้านวัดโรงเรียนควรเน้นการมีส่วนร่วม สังคมที่ให้การอบรมศึกษาอย่างเป็นทางการ มีแบบแผนและมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้สมาชิกได้เรียนรู้ถึงขนบธรรมเนียมประเพณี ศีลธรรม จรรยา ค่านิยม ปรัชญา วัฒนธรรม รวมถึงการฝึกระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์ต่างๆ แบบแผนของสังคมได้มากขึ้นทำให้รู้จักการปรับตัว รวมทั้งได้รับการถ่ายทอดความเชื่อ ค่านิยมทัศนคติ และเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านต่างๆ นับเป็นการพัฒนาไปสู่ความสำเร็จในด้านอารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้ดียิ่งขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน โรงเรียนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กมากเพราะเด็กใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนเป็นเวลานาน

อภิปรายผล

บริบทในการแก้ไขและป้องกันปัญหาเสพติดตามบทบาทของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) บ้านหนองจาน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ในการแก้ไขปัญหาเสพติดของเด็กและเยาวชนคงไม่สามารถที่จะผลักความรับผิดชอบและภาระหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขไปให้สถาบันครอบครัวหรือสถาบันการศึกษาเท่านั้น เพราะสถาบันทางสังคมอื่นๆ ก็มีหน้าที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมดังกล่าว เช่นเดียวกัน แต่สิ่งที่สำคัญคือเมื่อเกิดปัญหาขึ้นมาแล้วสถาบันต่างๆ ได้ทำอะไรเพื่อช่วยบรรเทาเด็กและเยาวชนกันบ้างจากแนวคิดบรรพชนซึ่งเป็นแนวคิดในการรวมตัวกันของ บ้าน วัด โรงเรียน บ้าน คือ ครอบครัวหรือผู้ปกครอง นักเรียน วัด คือ พระสงฆ์ นักบวช ผู้นำทางศาสนา โรงเรียน คือ คณะผู้บริหารครูอาจารย์ ชุมชนคือ ผู้นำชุมชนคณะกรรมการสถานศึกษา สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่จะเข้ามามีส่วนร่วมป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมเสพติดของเด็กและเยาวชนเพราะไม่ว่าจะเป็นการป้องกันแก้ไขหรือพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพัตรา สุภาพ (2538) ได้กล่าวว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการทั้งทางตรงคือการสอนหรือบอกโดยตรง และเป็นการเรียนรู้โดยอ้อมโดยอาศัยการสังเกตเลียนแบบของมนุษย์ในสังคมหนึ่งๆ เพื่อที่จะพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาวิถีทางสังคมเพื่อลดปัญหาเสพติดในชุมชนแบบมีส่วนร่วม พบว่า สภาพสังคมที่มีปัญหาจากภาวะต่างๆทั้งทางเศรษฐกิจสังคมการเมือง สิ่งแวดล้อมและโดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วทำให้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ ความรู้ ความคิด วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป และส่วนที่สำคัญคือ เด็กและเยาวชนที่ขาดความเชื่อมโยงความรู้ความเข้าใจ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปาณัฏฐ์ วิถีวัฒนา (2545) ได้กล่าวว่า การปลูกฝังความมุ่งหวังในชีวิต (Aspiration) โดยปกติบุคคลมักจะปฏิบัติตามระเบียบวินัย แต่ความมุ่งหวังจะช่วยให้บุคคลมีความมุ่งมั่น และยอมรับระเบียบส่วนร่วมที่จะต้องประพฤติปฏิบัติเพื่อลุล่วงสู่ความต้องการ ในอนาคตความลุล่วงที่ต้องการนั้นคือความมุ่งหวังที่บุคคลได้รับจากสังคมหรือกลุ่ม ที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ ซึ่งได้ถ่ายทอดคุณค่าทางสังคมมาถึงตัวบุคคลด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน ความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมระหว่างบุคคลหนึ่งกับบุคคลอื่นๆ ที่อยู่รอบข้างลักษณะของความสัมพันธ์นี้สามารถนำมาอธิบายถึงพฤติกรรมของบุคคลที่อยู่ในเครือข่ายนั้นได้เครือข่ายจึงเป็นกรอบแนวความคิดที่ใช้ในการศึกษาถึงความสัมพันธ์ตลอดจนพฤติกรรมของ บุคคลต่างๆ ที่อยู่ในสังคม และยังซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527) ได้แยกแยะขั้นตอนที่ประชาชนควรมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม 3) การมีส่วนร่วมในการลงทุน และปฏิบัติการ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ปัจจัยด้านผู้มีอิทธิพลต่อการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน พบว่า การทำงานที่รูปแบบการประสานงานของกลุ่มคนหรือองค์การที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันหรือทำกิจกรรมร่วมกันให้ความช่วยเหลือระหว่างกันจึงอาจกล่าวได้ว่า เครือข่ายเป็นการทำงานที่เป็นรูปแบบความร่วมมือการพึ่งพาอาศัย

กัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เสรี พงศ์พิศ (2548) ได้กล่าวว่า ขบวนการทางสังคมอันเกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกลุ่ม องค์การ สถาบัน โดยมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์และความต้องการบางอย่างร่วมกัน ร่วมกันดำเนิน กิจกรรมบางอย่าง โดยที่สมาชิกของเครือข่ายยังคงความเป็นเอกเทศไม่ขึ้นต่อกัน

แนวการพัฒนาวิถีทางสังคมเพื่อลดปัญหายาเสพติดในชุมชนแบบมีส่วนร่วม บ้าน วัด โรงเรียน(บวร) บ้านหนองจาน อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้นำชุมชนหรือผู้นำหมู่บ้านควรพูดคุยกับชาวบ้านในพื้นที่อย่างเป็นกันเอง และแนะนำให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชนและชาวบ้านถึงอันตรายของยาเสพติดและโทษ โดยการร่วมมือปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่ด้วยการเฝ้าระวังคอยเป็นหูเป็นตาดูแล ซึ่งกันและกันในชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งพร้อมที่จะต่อสู้กับยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527) ได้กล่าวว่า การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องต้องร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาเพื่อแก้ไข และลดปัญหาของชุมชนหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน ร่วมคิดหา และสร้างรูปแบบวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ และลดปัญหาของชุมชนและร่วมวางแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมเพื่อคิด และแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน บทบาทของวัดต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่า มีการทำกิจกรรมส่งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีภายในจิตใจแก่แรงงานในสถานประกอบการ เช่น จัดอบรมพระเทศน์สอนศีลธรรมและโทษพิษภัยของยาเสพติดให้กับแรงงานในสถานประกอบการจัดกิจกรรมปฏิบัติธรรมรักษาศีล จัดกิจกรรมทำบุญใส่บาตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ภูวนัฐสร หนูมาก (2549) ได้กล่าวว่า ในเรื่องของ “บวร” ว่าหมายถึงกระบวนการในการสร้างสำนักับผิชอบและความร่วมมือของบุคคล และองค์กร เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในเรื่องของศีลธรรม เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากร และการบริหารจัดการศึกษาของชุมชนและสังคม ซึ่งอาจนำมาประยุกต์ในการตั้งเอาสถาบันต่างๆ คือ สถาบันครอบครัว สถาบันพระพุทธศาสนา และสถาบันการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมใน การพัฒนาการศึกษาอีกทางหนึ่งด้วย เพื่อพัฒนาเด็กไทยให้เป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข ไม่ตกเป็นเหยื่อของอบายมุขและสิ่งมอมเมาทางสังคมทั้งหลาย และยังสอดคล้องกับ ธนกฤต อึ้งน้อย (2564) กล่าวว่า การดำเนินงานตามแนวทางการป้องกันปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืนด้วยรูปแบบ “บ้าน วัด รัฐ โรงเรียน” ผ่านกระบวนการ (PIR) 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 วางแผน (Plan) ดำเนินการโดยทีมนำ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะครู โดยดำเนินการกำหนดนโยบายโรงเรียนปลอดบุหรี่ ปลอดอบายมุข กำหนดกิจกรรมในการสร้างภูมิคุ้มกันด้านยาเสพติดแก่นักเรียนกำหนดแนวทางการบูรณาการความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติดในการจัดการเรียนรู้ รายวิชา ลูกเสือ-เนตรนารี (ลูกเสือสามัญ) และประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อขอบุคลากรมาช่วยให้ความรู้ ทักษะแก่นักเรียน ขั้นที่ 2 ปฏิบัติ (Implement) ดำเนินการโดยทีมทำ ประกอบด้วย ครูและวิทยากรจากหน่วยงานภายนอก ได้แก่ ครูพระ ครู D.A.R.E (Drug Abuse Resistance Education) เกสักร ครูโรงเรียนของรัฐ และเอกชน ที่มาร่วมกันจัดกิจกรรมให้นักเรียนโรงเรียนบ้านวังจาน ขั้นที่ 3 สะท้อนผล (Reflect) ดำเนินการโดยทีมโรงเรียนบ้านวังจาน ประกอบด้วย นักเรียน ครูและผู้อำนวยการโรงเรียน โดยนักเรียนสะท้อนคิดจากกิจกรรมที่โรงเรียนจัดครูสังเกตพฤติกรรมนักเรียนและจัดทำสรุปผลการดำเนินกิจกรรม พร้อมทั้งเผยแพร่รายงานและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน

สรุปผลการวิจัย

บริบทในการแก้ไขและป้องกันปัญหายาเสพติดตามบทบาทของ บ้าน วัด โรงเรียน(บวร) บ้านหนองจาน อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้ที่ติดยาเสพติดส่วนมากเป็นผู้ที่มีบุคลิกชอบเอาแต่พึ่งพิงผู้อื่นซึ่งบุคคลเหล่านี้ จะติดยาเสพติดได้เมื่อใกล้ชิดกับยาเสพติด ใกล้ชิดกับผู้ติดยาการใช้ยา โดยขาดความระมัดระวังความอยากรู้อยากเห็น การหนีความจริงการแสดงความเป็นปฏิกิริยาต่อสังคม สถาบันสังคม หมายถึงกระบวนการที่มนุษย์ในสังคมได้จัดตั้งให้มีขึ้นอย่างเป็นระเบียบแบบแผน ซึ่งบุคคลส่วนใหญ่ในสังคมยอมปฏิบัติตามเพื่อประโยชน์

ส่วนรวม และเพื่อทำหน้าที่สนองความต้องการที่จำเป็นของ สังคม โดยสถาบันสังคมไม่ใช่ระบบพฤติกรรมที่สังคมกำหนดขึ้นแต่เป็นแนวทางในการปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างเป็นระเบียบแบบแผน แบ่งออกตามความต้องการของมนุษย์ คนในชุมชนให้ความสำคัญของปัญหาเสียดและพร้อมร่วมมือกันเพื่อที่จะไม่ให้เยาวชนในชุมชนไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เพราะเยาวชนนั้นเป็นอนาคตของชาติจะมาให้เสียอนาคตกับยาเสพติดพวกนี้คงไม่ได้ ต้องช่วยกันดูแลคนในครอบครัวสั่งสอนและไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ยาเสพติดเป็นผลเสียแก่เยาวชนรวมทั้งครอบครัว เป็นผลให้หลายหน่วยงานต้องเข้ามามีส่วนร่วมให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนเพราะว่าเยาวชนนั้นเป็นอนาคตของชาติจะมาให้เสียอนาคตกับยาเสพติดพวกนี้คงไม่ได้ ต้องช่วยกันดูแลคนในครอบครัวสั่งสอนและไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาวิถีทางสังคมเพื่อลดปัญหายาเสพติดในชุมชนแบบมีส่วนร่วม พบว่าครอบครัวถือเป็นสถานที่ที่คนในครอบครัวจะมีโอกาสอยู่ด้วยกัน ทำกิจกรรมร่วมกันพูดคุยกันครอบครัวจึงต้องทำหน้าที่เชื่อมความสัมพันธ์สร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับครอบครัวให้มากที่สุดมีการติดตามข่าวสารอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้รู้เท่าทันและสามารถป้องกันได้ สภาพสังคมที่มีปัญหาจากภาวะต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วทำให้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ ความรู้ ความคิด วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปและส่วนที่สำคัญคือ เด็กและเยาวชนที่ขาดความเชื่อมโยงความรู้ความเข้าใจ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตได้อย่างเหมาะสม ครอบครัวถือเป็นสิ่งแรกและเป็นสถานที่หลักที่สามารถช่วยลดความรุนแรงของยาเสพติดได้ดังนั้นควรจะทำให้ความสำคัญในด้านของครอบครัวเป็นหลักให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดสร้างครอบครัวเข้มแข็งและชี้แจงให้เห็นโทษของยาเสพติด

แนวทางการพัฒนาวิถีทางสังคมเพื่อลดปัญหายาเสพติดในชุมชนแบบมีส่วนร่วม บ้าน วัด โรงเรียน(บวร) บ้านหนองจาน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การแก้ไขปัญหายาเสพติดและทำหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในบ้านหนองจาน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่สรุปได้ว่า การแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่บ้านหนองจาน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดนั้น มักจะใช้การแก้ไขในรูปแบบการมีส่วนร่วม ไม่ได้ใช้เพียงด้านใดด้านหนึ่ง โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน แต่จะมีการปรับเปลี่ยนไปตามแต่ละสภาพแวดล้อมของชุมชนนั้นๆ ว่ามีปัญหาในส่วนใดจุดไหนเป็นพิเศษ แต่ในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งของชุมชนเป็นหลักจึงได้รับ ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ควรมีงบประมาณเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่นั้นๆอย่างต่อเนื่อง
- 1.2 ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกกระบวนการของการบริหารจัดการ นับตั้งแต่การวางแผน การดำเนินกิจกรรม โครงการ รวมไปถึงการประเมินผลกิจกรรมโครงการ ทั้งนี้เพื่อเป็นการระดมความคิดและเป็นการพัฒนาเด็กและเยาวชนเพื่อสร้างสังคมสุขาวยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรขยายพื้นที่การวิจัยให้ครอบคลุมพื้นที่ทุกตำบลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ หรือพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหายาเสพติด
- 2.2 ทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อรับทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

เอกสารอ้างอิง

- คณะรักษาความสงบแห่งชาติ. (2557). ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ. สืบค้นจาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATAPDF/2561/E/239/T_0059.PDF.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2527). การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบทในการบริหารงานพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ธนกฤต อึ้งน้อย. (2564). แนวทางการป้องกันปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน ด้วยรูปแบบบ้าน วัด รัฐ โรงเรียน. สืบค้นจาก <https://journal.mcru.ac.th/multim/pdf/02/Article%20Online%2033979.pdf>.
- ปหาณี จิตวัฒนา. (2545). การพัฒนาเด็ก เยาวชนและสตรี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ภวนัฐสร หนูมาก. (2549). กระบวนการการมีส่วนร่วมของบ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ต่อการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- สุพัตรา สุภาพ. (2538). ปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). แผนแม่บทสู่วิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.

Supreme Court Appeal Law Against Plaintiffs Under the Surrogacy Act in Thailand

Boonpeng Sittivongsa^{1*} and Kraisorn Dessimma¹

¹Northeastern University, Thailand

*Corresponding author. E-mail: boonpeng.sit@neu.ac.th

ABSTRACT

The Human Rights Act, or the rules, conventions, and various international agreements on human rights that all countries around the world have ratified in order to convey the ideology of the rulers that point out that applying the principles of Buddhist teachings to govern Deciding the legal problems of the people and the country often uses Buddhist principles without using heavy punishment, but using a misdemeanor punishment Through teachings about hell and heaven to help create fear, to see the consequences of committing that offense Equality and equality among people in the community will be achieved without any class discrimination whatsoever or the people of the world are aware of justice according to Buddhism. It will further promote those societies that are filled with happiness and tranquility Due to the belief in the results of karma it is also a reflection of the good tradition that treats human rights laws towards the daily living of the people.

Keywords: Human Rights Law, Absence Act, Thailand

กฎหมายสิทธิมนุษยชน กับการวิเคราะห์ พ.ร.บ อู่หมายในประเทศไทย

บุญเพ็ง สิทธิวิชา^{1*} และ ไกรสร เดชสิมมา¹

¹มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: boonpeng.sit@neu.ac.th

บทคัดย่อ

พรบ อู่หมาย สิทธิมนุษยชนหรือกติกา อนุสัญญา ข้อตกลงต่างๆ ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ทุกประเทศทั่วโลกให้การรับรองเพื่อสื่อให้เห็นถึงอุดมการณ์ของผู้ปกครองที่ชี้ให้เห็นว่า การนำหลักการทางคำสอนทางพุทธศาสนาไปปกครอง การตัดสินปัญหาทางด้านคดีของประชาชนและทางบ้านเมืองนั้น มักนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ โดยไม่ใช้การลงโทษอย่างหนัก แต่ใช้การลงโทษแบบลหุโทษ ผ่านคำสอนเรื่องนรก - สวรรค์มาช่วยเพื่อให้เกิดความกลัว ให้เห็นถึงผลของการกระทำความผิดนั้น ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของคนในชุมชนก็จะเกิดขึ้นได้ โดยไม่มีการแบ่งแยกชนชั้นแต่อย่างใด หรือชาวโลกตระหนักถึงความยุติธรรมตามแนวพระพุทธศาสนา ก็จะยิ่งส่งเสริมให้สังคมเหล่านั้นเต็มไปด้วยความผาสุก ร่มเย็น อันเนื่องมาจากฐานความเชื่อเรื่องผลแห่งกรรม ทั้งยังเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงจารีตประเพณีอันดีงามที่ปฏิบัติต่อกฎหมายสิทธิมนุษยชนต่อความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของประชาชน

คำสำคัญ: กฎหมายสิทธิมนุษยชน, พ.ร.บ อู่หมาย, ประเทศไทย

© 2022 JOMSD: Journal of Organizational Management and Social Development

บทนำ

ประเทศไทยมีเหตุการณ์ปรากฏทางสื่อมวลชน กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจเกินขอบเขตละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนและสิทธิมนุษยชนในหลายเหตุการณ์โดยมีการกระทำทรมานต่อผู้ต้องหา (ซ้อมทรมาน) เช่น ใช้ไฟฟ้าช็อตผู้ต้องหา เพื่อให้รับสารภาพ พนักงานสอบสวนควบคุมตัวผู้ต้องหาในห้องขัง เกิดเหตุการณ์ผู้ต้องหาได้รับบาดเจ็บอวัยวะภายใน เสียชีวิตในห้องขังอย่างน่าสงสายนอกจากนี้ยังมีคดีกระทำให้นุคคลสูญหาย (อู่หมาย) เป็นที่สนใจของประชาชนและสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง คือ ทนายสมชาย นิละไพจิตร" ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีใครรู้ว่าทนายสมชายฯ อยู่ที่ไหน ซึ่งประเทศไทยได้ร่วมลงนามในอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีและอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญกฎหมายฉบับนี้มีเจตนารมณ์ เพื่อยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายควบคู่กับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญจึงกำหนดมาตรการป้องกัน มาตรการปราบปราม มาตรการเยียวยาเสียหาย และมีการจัดระบบการตรวจสอบถ่วงดุลระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจในการสืบสวนจับกุมปราบปรามการกระทำความผิด การสอบสวน และการฟ้องคดีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีอยู่ในประเทศไทย (Rawls, John B., 1971)

ปัญหาการหายสาบสูญโดยถูกบังคับถือเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายและเป็นปัญหาที่นานาประเทศกำลังประสบอยู่ และให้ความสนใจเป็นอย่างมากเนื่องจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ร้ายแรงอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนที่ไม่ควรจะเป็นผู้ใดหรือมีที่อยู่อาศัยที่ใดทั้งนี้ไม่ว่าจะมีความเชื่อ หรือนับถือศาสนาใดก็ตามย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการรับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตนโดยไม่อาจมีผู้ใดพรากไปได้ตามปณิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นรากฐานของกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ได้รับการรับรองและ

คุ้มครองสิทธิดังกล่าวไว้ก็ตาม แต่การบังคับบุคคลให้สูญหายหรือที่เรียกว่าอุ้มหายอันเป็นการกระทำของผู้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย กลับเป็นผู้กระทำเสียเองโดยการลักพาตัวบุคคลไปคุมขัง กักขังหรือกระทำการใดๆ (Jerome E. Carlin, Jan Howard, And Sheldon L., 1966)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ของบทความวิชาการนี้คือ เพื่อวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหายว่ามีเนื้อหาสอดคล้องกับกฎหมายสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยมากน้อยเพียงใด บทความนี้มีความสำคัญคือการวิเคราะห์ หมายถึง วิเคราะห์ จริงๆ แล้ว พรบ อุ้มหายควรจะมีการบังคับใช้นานแล้ว แต่ทำไมประเทศไทยจึงจะให้ความสำคัญหากเราออกกฎหมายป้องกันการอุ้มหายทำให้บุคคลสูญหายมาบังคับใช้ และคุ้มครองสิทธิความเป็นมนุษย์คงไม่ต้องมีผู้ที่ถูกกระทำให้สูญหาย หรือผู้ที่ต้องกลายเป็นจำนวนมากจนบางครั้งนำมาซึ่งความสูญเสียเหมือนเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นในอดีต พ.ร.บ. อุ้มหาย หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่รัฐกระทำ หรือบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับคำสั่งสนับสนุนหรือรู้เห็นเป็นใจในการจับกุม คุมขัง ลักพา หรือลิดรอนเสรีภาพของบุคคล โดยพยายามปกปิดชะตากรรมหรือที่อยู่ของบุคคลนั้นๆ สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิที่มีตามธรรมชาติ ซึ่งติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด โดยมีความเป็นสากลและมีการรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน หรือกติกา อนุสัญญา ข้อตกลงต่างๆ ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ทุกประเทศทั่วโลกให้การรับรอง

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายสิทธิมนุษยชน

แนวคิดเรื่องกฎหมายสิทธิมนุษยชนของ ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ (2549) “สิทธิมนุษยชน เป็นสิทธิที่เกิดขึ้นและมีมาตั้งแต่โบราณทั่วทุกสังคม หากแต่สิทธิที่เป็นความชอบธรรมโดยเฉพาะของปัจเจกบุคคลตามธรรมชาติเท่านั้น ที่เป็นผลผลิตของสังคมและเป็นประวัติศาสตร์ตะวันตกในยุคสมัยใหม่” จุดเด่นของหลักการสิทธิมนุษยชน คือคุณค่าของความเป็นคน ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติภาษา หรือศาสนาใด หลักปรัชญาสิทธิธรรมชาติเป็นพลังความคิดสำคัญที่ใช้ตอบโต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชและใช้อำนาจแบบพลการ

แนวคิดเรื่องกฎหมายสิทธิมนุษยชนของ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (2554) ได้กล่าวถึง สิทธิมนุษยชน (Human Rights) หมายความว่า สิทธิความเป็นมนุษย์หรือสิทธิในความเป็นคนอันเป็นสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนที่เกิดมา สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่ไม่สามารถโอนให้แก่กันได้ และไม่มีบุคคล องค์กรหรือแม้แตรัฐ สามารถล่วงละเมิดความเป็นมนุษย์นี้ได้ สิทธิในความเป็นมนุษย์นี้เป็นของคนทุกคนไม่เลือกว่าจะมีเชื้อชาติ แหล่งกำเนิด เพศ อายุ สติปัญญาที่แตกต่างกันหรือจะยากดีมีจนหรือเป็นคนพิการ สิทธิมนุษยชนนั้นไม่มีพรมแดนการกระทำใดที่มนุษย์กระทำต่อกันอย่างหยาบเถิดและละเมิดศักดิ์ศรีของความเป็นคนไม่ว่าจะเกิดแก่มนุษย์ที่ประเทศใด และไม่ว่าผู้กระทำการละเมิดจะเป็นบุคคลกลุ่ม บุคคล หรือรัฐใดรัฐหนึ่งก็ตาม ถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

แนวคิดเรื่องกฎหมายสิทธิมนุษยชนของ ชะวรัชชัย ภาติณฐ์ (2548) สิทธิมนุษยชนหมายถึงสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์เกิดมาพร้อมกับความเท่าเทียมกันในแง่ศักดิ์และสิทธิเพื่อบำรุงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติสีผิวเพศอายุภาษาศาสนาและสถานภาพทางกายและสุขภาพรวมทั้งความเชื่อทางการเมืองหรือความเชื่ออื่นๆ ที่ขึ้นกับพื้นเพทางสังคมชาติกำเนิดสิทธิทางสถานะและการครอบครองทรัพย์สินความเป็นจริงเหล่านี้หากไม่เป็นไปตามสิทธิขั้นพื้นฐานย่อมทำให้เกิดการเรียกร้องขึ้นในด้านศีลธรรมว่าเป็นสิทธิที่มีมาแต่กำเนิดไม่สามารถถ่ายโอนให้กันได้

แนวคิดเรื่องกฎหมายสิทธิมนุษยชนของ อุดม รัฐอมฤต และคณะ (2540) มีรัฐทุกรัฐจะให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิมนุษยชนและยอมรับว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรัฐทุกรัฐไม่ใช่เรื่องภายในของรัฐใดรัฐหนึ่งอีกต่อไป แต่ก็ยังไม่มีการกำหนดนิยามของคำว่า “สิทธิมนุษยชน” ให้ชัดเจนว่าหมายความว่าอย่างไร แม้แต่ในกฎบัตรสหประชาชาติ ค.ศ. 1945 ในฐานะธรรมนูญขององค์การสหประชาชาติและตราสารเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ฉบับแรกที่ให้การยอมรับและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในระดับโลกหรือแม้แต่ในปฏิญญาสากลว่าด้วย สิทธิมนุษยชน ค.ศ.

1948 ซึ่งถือเป็นเอกสารแม่บทของสิทธิมนุษยชนปัจจุบันก็ไม่ได้ให้ความหมายของสิทธิมนุษยชนไว้อย่างเฉพาะเจาะจง ว่าหมายความว่าอย่างไร คงกำหนดไว้แต่เพียงองค์ประกอบ หรือลักษณะของสิ่งที่จะถือว่าเป็นสิทธิมนุษยชนเท่านั้น

แนวคิดเรื่องกฎหมายสิทธิมนุษยชนของ กุลพล พลวัน (2543) แม้แนวความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนจะปรากฏขึ้นตั้งแต่สมัยกรีกโรมัน แต่ในสมัยนั้นไม่ได้เรียกว่าสิทธิมนุษยชน (Human Rights) แต่เรียกว่า “สิทธิธรรมชาติ (Natural Rights)” และต่อมาเรียกว่า “สิทธิของมนุษย์ (Rights of Man)” ก่อนที่จะมีการเรียกว่าสิทธิมนุษยชนดังเช่นปัจจุบันและบุคคลแรกที่ใช้คำว่า “สิทธิมนุษยชน” แทนคำว่า “สิทธิของมนุษย์” หรือ “สิทธิธรรมชาติ” คือ Thomas Paine นักเขียนและนักต่อสู้ทางการเมืองชาวอังกฤษ ในงานแปลคำประกาศสิทธิของมนุษย์และพลเมือง ค.ศ. 1789 ของฝรั่งเศสเป็นภาษาอังกฤษ ต่อมาคำว่า “สิทธิมนุษยชน” ได้ปรากฏในกฎบัตรสหประชาชาติค.ศ. 1945 แต่คนส่วนใหญ่มักเข้าใจกันว่าการเปลี่ยนถ้อยคำจากคำว่า “สิทธิของมนุษย์” มาเป็นคำว่า “สิทธิมนุษยชน” มาจากข้อเสนอแนะของนาง Eleanor Roosevelt ในปี ค.ศ.1943 ประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ซึ่งรับผิดชอบ

แนวคิดเรื่องกฎหมายสิทธิมนุษยชนของ United Nations Human Rights: Office of The High Commissioner (2018) ได้ให้กล่าวว่า “สิทธิมนุษยชน” ว่า สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่มีอยู่ตามธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเป็นสัญชาติแหล่งที่พำนักอาศัย เพศ เชื้อชาติ แหล่งกำเนิด สีผิว ศาสนา ภาษาหรือในสถานะภาพใดๆ ก็ตาม มนุษย์ทุกคนล้วนมีสิทธิในความเป็นมนุษย์ โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติซึ่งสิทธิที่มีอยู่ตามธรรมชาติเหล่านี้ต่างต้องพึงพากัน มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและไม่สามารถแบ่งแยกออกจากกันได้

แนวคิดเรื่องกฎหมายสิทธิมนุษยชนของ (บรรเจิด สิงคะเนติ, 2558) หลักการของสิทธิมนุษยชนเป็นรากฐานของกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ โดยปรากฏขึ้นชัดเจนเป็นครั้งแรกในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948 และได้ถูกปรากฏอีกหลายครั้งในอนุสัญญา (Convention) คำประกาศ (Declaration) และมติที่ประชุม (Resolution) อีกหลายครั้งในการประชุมระดับโลกว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่นครเวียนนา ปี ค.ศ. 1993 ได้มีการบันทึกหลักการไว้ว่ารัฐมีหน้าที่ต้องส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยต้องไม่คำนึงถึงความเชื่อทางการเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของบุคคล แม้สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่มีอาจปรากฏออกไปได้ (Inalienable) แต่ได้ยกเว้นในสถานการณ์และเงื่อนไขบางกรณีอาทิสิทธิในเสรีภาพ (Right To Liberty) ของบุคคลอาจถูกจำกัดลงหากบุคคลผู้นั้นถูกลงโทษจากการกระทำความผิดทางอาญาโดยกระบวนการพิจารณาของศาล

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหลักความยุติธรรม

David R. Karp and Todd R Clear (2000) ความยุติธรรม เป็นแนวคิดเกี่ยวกับความถูกต้องตามศีลธรรมบนพื้นฐานของจริยธรรม ความสมเหตุสมผล กฎหมาย กฎหมายธรรมชาติ ศาสนา ความเที่ยงธรรม (equity) และความเป็นธรรม (fairness) ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายโดยคำนึงถึงสิทธิที่ไม่สามารถโอนให้แก่กันได้และสิทธิโดยกำเนิดของมนุษยชาติและพลเมืองทั้งหลาย กับสิทธิของปัจเจกชนและเอกชนที่จะได้รับความคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกันตามกฎหมายซึ่งว่าด้วยสิทธิพลเมืองของพวกเขาเหล่านั้น โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเชื้อชาติ เพศ รสนิยมทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศ เหล่ากำเนิด สีผิว ชาติพันธุ์ ศาสนา ความพิการ อายุ ความยากดีมีจน และลักษณะประการอื่น ทั้งยังถือด้วยว่า รวมถึงความยุติธรรมทางสังคม

Romarn (2002) ได้ให้ความหมายของความยุติธรรมว่า หมายถึง กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการร่วมกันแก้ไขปัญหาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงความปลอดภัยของบุคคลส่งเสริมความสามารถของกลุ่มบุคคลในการแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากอาชญากรรม โดยมีองค์กรของสังคม ชุมชนเป็นส่วนหลักในการขับเคลื่อนกระบวนการ

McCold & Washtel (1996) กล่าวว่าความยุติธรรม คือ วิธีการในการขับเคลื่อนชุมชนให้เป็นหุ้นส่วนในการดำเนินกิจกรรมควบคุมอาชญากรรมและแก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมและชุมชนอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

จรัญ โฆษณานันท์ (2545) การทื่องศ์การสหประชาชาติไม่ได้กำหนดคำนิยามของคำว่า “สิทธิมนุษยชน” ไว้เป็นการเฉพาะเจาะจงดังกล่าวอาจจะด้วยเหตุผลสามประการคือ ประการแรก เป็นการละไว้ในฐานที่เข้าใจกันได้โดยสามัญสำนึก ประการที่สอง เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งในการอธิบายความ และประการที่สาม เพื่อเปิดกว้างความหมายไว้เพื่อความยืดหยุ่นหรือตอบรับการพัฒนาความหมาย สิทธิมนุษยชนที่ไม่หยุดนิ่งตามพลวัตรสังคม และเมื่อพิจารณาจากพัฒนาการในทางประวัติศาสตร์ ของสิทธิมนุษยชนจะพบว่า แนวความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนมีความปั่นพลวัตร (Dynamic) โดยขึ้นอยู่กับบริบทต่างๆ ของแต่ละสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา 1) ความหมายตามแนวคิดดั้งเดิม เช่น การมีประวัติศาสตร์ คำนิยาม ความเชื่อ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง หรือสภาพแวดล้อม ฯลฯ ที่แตกต่างกัน แต่ละสังคมจึงมีความเข้าใจสิทธิมนุษยชนในความหมายที่แตกต่างกันไป การให้นิยามคำว่าสิทธิมนุษยชนไว้เป็นการแน่นอนตายตัว จึงอาจเป็นการไปจำกัดความหมายของคำว่า สิทธิมนุษยชนไว้กับสังคมใดสังคมหนึ่ง ในช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่งมากเกินไป ดังนั้น จึงควรปล่อยให้ความหมายของคำว่าสิทธิมนุษยชนพัฒนาไปตามพลวัตรของสังคมในแต่ละยุค แต่ละสมัย ในการพิจารณาความหมายของคำว่า “สิทธิมนุษยชน” ในที่นี้จึงจะแยกพิจารณา เป็นสิทธิมนุษยชนตามแนวคิดดั้งเดิมกับสิทธิมนุษยชนตามแนวคิดสมัยใหม่

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ (2543) สิทธิมนุษยชน คือ คุณลักษณะประจำตัวของมนุษย์ทุกคนในฐานะที่เกิตมาเป็นมนุษย์และด้วยเหตุผลแต่เพียงอย่างเดียวว่าเขาเกิดมาเป็นมนุษย์ ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพเหล่านี้ อยู่แล้วตั้งแต่ก่อนที่จะมีสังคมการเมืองที่เรียกว่า “รัฐ” (State) เกิดขึ้น และไม่มีมนุษย์ผู้ใดสามารถละสิทธิและเสรีภาพเหล่านี้ได้โดยชอบและไม่มี “ผู้ปกครองว่าการแผ่นดิน (Sovereign) ” คนใดหรือคณะใดมีอำนาจทำลายสิทธิและเสรีภาพเหล่านี้ได้เช่นกัน สิทธิมนุษยชนจึงมิได้เป็นการที่รัฐบัญญัติกฎหมายให้สิทธิแก่บุคคล หากแต่เป็นการที่กฎหมายของรัฐได้รับรองถึงมื่ออยู่ของสิทธิที่ติดตัวมนุษย์ไว้ในบทบัญญัติของกฎหมายเท่านั้น เช่น สิทธิในชีวิตร่างกายของบุคคล เสรีภาพในทางความเชื่อของบุคคล เป็นต้น

John Stuart Mill. (1970) อธิบายว่า สิทธิมนุษยชน เป็นสิทธิในฐานะเป็นองค์ประกอบ หนึ่งที่ไม่อาจขาดได้ในความสุขของมนุษย์ อันหมายถึงว่าบุคคลทุกคนโดยธรรมชาติมีสิทธิที่จะได้รับการเคารพนับถือเชิงศีลธรรมอย่างเท่าเทียมกันจากผู้อื่น

Joel Feinberg (1986) อธิบายว่า สิทธิมนุษยชน เป็นข้อเรียกร้องทางศีลธรรมอันมั่นคง สมบูรณ์ ซึ่งตั้งอยู่บนฐานของความต้องการหรือความจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทั้งหมด โดยถือว่าปัจเจกชนทุกคนล้วนมีสิทธิมนุษยชนเพราะทุกคนต่างก็มีความต้องการเอียงมนุษย์เหมือนกัน หากไม่แล้วก็คงไม่สามารถมองเขาเหล่านั้นว่าเป็นตั้งมนุษย์ได้

John Rawls (1971) อธิบายว่า สิทธิมนุษยชน คือ การมีสิทธิที่จะได้รับการตอบสนองความต้องการในผลประโยชน์ของมนุษย์ต่างๆ ของมนุษย์ ซึ่งสมาชิกของกลุ่มชนจักต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองและรับรองตามหลักความยุติธรรมทางสังคม

นิยามความหมายสิทธิมนุษยชนดังกล่าว เป็นการนิยามความหมายสิทธิมนุษยชนในยุคเริ่มต้นในสังคมตะวันตก และเมื่อสังคมและอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองของตะวันตกเปลี่ยนแปลงไปการนิยามความหมายสิทธิมนุษยชนในสังคมตะวันตกก็เปลี่ยนไปตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม หรือสิทธิธรรมชาติที่ติดตัวทุกคนมาตั้งแต่กำเนิดในฐานะที่เกิตมาเป็นมนุษย์เท่านั้น แต่ยั้งรวมถึงสิทธิอันจำเป็นที่มนุษย์พึงมีเพื่อการดำรงอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีของมนุษย์ด้วย ได้แก่ สิทธิในความเป็นอยู่ที่ดี สิทธิในการยอมรับนับถือ สิทธิในการกำหนดตนเอง

สิทธิในการพัฒนาตนเอง หรือสิทธิมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรของรัฐ โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้ด้อยโอกาสและเสียเปรียบในสังคมที่ต้องได้รับการดูแลปกป้องจากสังคมหรือรัฐ เป็นต้น

ศึกษาวิเคราะห์หลักยุทธธรรมในไตรภูมิพระร่วงต่อชุมชนลุ่มน้ำโขง

จากแนวความคิดที่กล่าวมาข้างต้น ในที่นี้ผู้เขียนจะได้ทำการวิเคราะห์ หลักยุทธธรรมในไตรภูมิพระร่วงต่อชุมชนลุ่มน้ำโขง เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายเชิงสร้างสรรค์ที่จบลงด้วยทุกฝ่ายเป็นสุข ดังต่อไปนี้

จะเห็นว่าโดยธรรมชาติมนุษย์เป็นสัตว์โลกที่เห็นแก่ตัว แม้ในชีวิตจริงมนุษย์ที่เกิดอยู่ในชมพูทวีป จะมีช่วงอายุที่สั้นที่สุด คือ อาจไม่ถึง 100 ปี แต่ก็เป็นเรื่องที่น่ายินดีที่ทุกคนได้เกิดในทวีปที่มีพระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ธรรม อันประเสริฐ และโปรดสั่งสอนสัตว์โลก มีจริยธรรมและคุณธรรม เมื่อประกอบกรรมดี ผู้นั้นก็จะได้รับผลตอบแทน มีโอกาสที่จะได้ไปเกิดในภพภูมิที่ดีกว่า แม้จะเป็นภพภูมิที่ให้ความสุขในทางโลกก็ย่อมตาม แต่ที่สำคัญที่สุดคือ จะได้มีโอกาสปฏิบัติธรรม สะสมบุญบารมียิ่งขึ้น จนกระทั่งสามารถหลุดพ้นจากไตรภูมิ ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดอีก นั่นคือได้บรรลุนิพพาน อันเป็นความสุขในทางโลกุตระ ซึ่งเป็นความสุขอันหาที่เปรียบมิได้ ดังพญาลิไทยได้ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ในตอนต้นของ “นิพพานกถา” ว่า “อันว่านิพพานสมบัตินี้สนุกสุขเกษมหนักหนา ที่จะปานบมิได้เลย สมบัติอินทร์พรหมทั้งหลายก็ดี ถ้าจะเอามาเปรียบเทียบกับสมบัตินิพพานนั้น ประดุจเอาหิ้งห้อยมาเปรียบเทียบกับพระจันทร์ ถ้ามีดั่งนั้นดูจันท์อันติดอยู่บนปลายผม แลมาเปรียบด้วยน้ามหาสมุทรอันลึกได้ 84,000 โยชน์ ผิบบิ ดั่งนั้น ดูเอาดิณฐ์นั้นมาเปรียบด้วยเขาพระสุเมรุ จักรัตนวรรอันประเสริฐแห่งนิพพานนั้นบมิถ้วนได้เลย สมบัติในนิพพานนั้นสุขจะพ้นประมาณ” การล่องละเมียดและฝ่าฝืนสิทธิของผู้ที่มีอำนาจที่มักเอเปรียบต่อผู้ไม่รู้กฎหมายเกิดขึ้นมากในสังคมและอาจจะเกิดจากเหตุหลายประการ เช่น การศึกษาที่สูงกว่า ข้อมูลข่าวสารที่พร้อมกว่า ช่วยให้ผู้มีฐานะร่ำรวย สามารถใช้กระบวนการยุติธรรมเป็นเครื่องมือยังประโยชน์แก่ตนเต็มที ความเสียเปรียบอย่างหนึ่งที่สำคัญ คือความไม่เท่าเทียมกันในการมีทุนายแตกต่างจากปัญหาดังกล่าว ทำให้คณะผู้เขียนนึกคิดว่า การละเมิดสิทธิของชนรายที่มีต่อคนจนนั้น อาจจะเกิดขึ้นในทุกยุคทุกสมัยและยิ่งทวีมากขึ้นในปัจจุบัน ความคิดที่ว่าคนรวย - คนจนมีความแตกต่างในเรื่องความรู้และเงินตรา การที่ประชาชนคนธรรมดาจะกล่าวร้องทุกข์เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม คงเป็นเรื่องน่าจะยาก เพราะคงถูกกีดกันด้วยวิธีต่างๆ เสียก่อน แม้ความเป็นจริงในสังคมที่อาจมีความไม่เท่าเทียมกัน ในการได้รับสิทธิในด้านกฎหมาย แต่ในวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา ก็มีข้อความเกี่ยวกับบาปบุญคุณโทษที่สามารถเป็นแนวคิดให้แก่ข้าราชการและเศรษฐี ให้รู้ถึงผลของการกระทำผิด โดยการเอารัดเปรียบคนอื่น Jerome E. Carlin, Jan Howard, and Sheldon L., 1966)

บทสรุป

กฎหมายสิทธิมนุษยชนและ พรบ อัมมหาย สิทธิมนุษยชนหรือกติกา อนุสัญญา ข้อตกลงต่างๆ ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ทุกประเทศทั่วโลกให้การรับรองเพื่อสื่อให้เห็นถึงอุดมการณ์ของผู้ปกครองที่ชี้ให้เห็นว่า การนำหลักการทางคำสอนทางพุทธศาสนามาปกครอง การตัดสินปัญหาทางด้านคดีของประชาชนและทางบ้านเมืองนั้น มักนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ โดยไม่ใช้การลงโทษอย่างหนัก แต่ใช้การลงโทษแบบลหุโทษ ผ่านคำสอนเรื่องนรก - สวรรค์มาช่วยให้เกิดความกลัว ให้เห็นถึงผลของการทำความผิดนั้น ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของคนในชุมชนก็จะเกิดขึ้นได้ โดยไม่มีการแบ่งแยกชนชั้นแต่อย่างใด หรือชาวโลกตระหนักถึงความยุติธรรมตามแนวพระพุทธศาสนา ก็จะยิ่งส่งเสริมให้สังคมเหล่านั้นเต็มไปด้วยความผาสุก ร่มเย็น อันเนื่องมาจากฐานความเชื่อเรื่องผลแห่งกรรม ทั้งยังเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงจารีตประเพณีอันดีงามที่ปฏิบัติต่อกัน “กถยาณการี กถยาณ. ปาปการี จ ปาปก” แปลว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว. หรือคำคมที่ว่า “แม้กฎหมายอาจไม่ยุติธรรมบ้าง แต่กฎแห่งกรรมนั้นยุติธรรมเสมอ”

เอกสารอ้างอิง

- กุลพล พลวัน. (2543). สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- จรัญ โฆษณานันท์. (2545). สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดน ปรัชญา กฎหมาย และความเป็นจริงทางสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- ชะวั้งชัย ภาคินธ. (2548). กระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติการสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ. (2549). ความเป็นมาของทฤษฎี "แบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ไทย". กรุงเทพฯ: โครงการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2558). หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- มานะ สิมมา. (2566). พ.ร.บ. อุ้มหาย สิทธิมนุษยชน. สืบค้นจาก <https://www.nationtv.tv/politic/378918274>.
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2543). สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2554). หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพฯ: บริษัท สหมิตรพรินติ้ง.
- อุดม รัฐอมฤต และคณะ. (2544). การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลตาม มาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด นานาสิ่งพิมพ์.
- Carlin, J. E., Howard, J., & Messinger, S. L. (1966). Civil Justice and the Poor-Issues for Sociological Research. *Law and Society Review*, 1, 9-90.
- Caterina Gouvis Roman, Gretchen E. Moore, Susan Jenkins, & Kevonne M. Small. (2002). Understanding community justice partnerships: Assessing the capacity to partner. Washington, DC: Urban Institute, Justice Policy Center.
- Feinberg, J. (1986). Offense to others: The moral limits of the criminal law, Vol. 2. *Law and Philosophy*, 5(1), 113-120.
- Karp, D. R., & Clear, T. R. (2000). Community justice: A conceptual framework. *Criminal justice*, 2(2), 323-368.
- McCold, P. & Washtel, T. (1996). Restorative justice and the role of community. In B. Galaway & J. Hudson (Eds.), *Restorative Justice: International Perspectives* (pp. 85-101). Monsey, NY: Criminal Justice Press.
- Mill, J. S. (1970). *The Subjection of Women*. Cambridge: M.I.T Press.
- Rawls, John B. (1971). *A Theory of Justice*. Cambridge: MA, Harvard University Press.
- United Nations Human Rights Council. (2018). Office of the high commissioner, what are human rights. Geneva: United Nations Human Rights Council.

